БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гараба

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 93 (11997) | 1969 оной апрелиин 19, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...СС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, ...Р-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ

...түрүүшын субботнигуудай үнгэрэгдэһөөр ...и зорюулагдаһан бүхэсоюзна субботник ...релиин 12-то болоо. В. И. Ленин сүлөө...ай үүсхэлые агууехэ үүсхэл, комму...шэнжэнүүд мүн гэжэ сэсэн мэргэнээр ...аһан байгаа.

...ай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй ...гарһэн бүхэсоюзна ойн баярай субботник ...ажалшадай революционно уг заншалаа ...үнэн байдагые, ниитын уялга үндэрөөр ...ммунис ажалай илалтата замые элир...а. Манай агууехэ оронoй ажалай хүсэ ...эной хабаадаһан субботник хүхюун ...ай һайндэр болоһо, үйлэдбэриин ехэ ...үйлагдаа, табан жэлэй түсэбые дүүргэл...э хубита болоһо үгөө.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ойн баярай субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадаһан хүдэлмэришэд, колхознигууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Совет Армиин ба Флодой сэрэгшэдэй совет эхэнэрнүүдэй, залуушуулай патриотизмые үндэрөөр сэгнээд, Эхэ оронойнгоо аша туһада коммунис ёһоор ажалһанайнь түлөө баяр баясхалан хүргэнэ.

Субботнигой үедэ түлөөһэгүйгөөр ажаллажа олдоһон мүнгэ зөөриие ран үбшэн бүхы талаһаань шэнжэлхын, тэрээнһээ һэргылхэ ба эмшэлхын тула Москвада баригдаха онкологическа научна ехэ центрэй барилгада, мүн Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй хүдөө ажахы хүгжөөхэ асуудалнуудаар научно-шэнжэлгын комплекс байгуулгада зорюулха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет болон Советскэ правительство шиидхэбэ.

...ЗОРИЛГОНУУДЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ВЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ВЦСПС-эй пленумһээ

...ай эхин организацинуудай хүдэлмэриие ...аруулха асуудал ВЦСПС-эй пленум дээ... 17-до зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө. Оло... ...дбэриин ябуулгын, усалгүйгөөр ажал... ...агаха, олониитын дунда ябуулагдаха ...на страхованиин ба ажалшадай амарал... ...ай хүдэлмэриин секцинүүдтэ зүбшэн ...

...ар пленумэй абаһан тогтоол соо проф... ...н организацинуудай гол зорилгонууд ... Тэдэнэй эмхидхэхы хүмүүжүүлхы ...приятинуудай үйлэдбэриин ба экономи... ...н үрэ дүн улам һайжаруулхын тү... ...ээсэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ ху... ...ба хаагшадые элсүүлхэ зорилготой. ...эхин организацинуудай комитедүүд үй... ...үүдые бэлдэхэ, хаража үзэхэ, пред... ...отһодын нөөсэнүүдые хүсэд хэрэглэхэ ба элирүүлэн тодорхойлхо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай.

Пленумдэ хабаадагшад ВЦСПС-эй финансын таһагые даагша Л. В. Чувпилын СССР-эй Профессиональна Союзуудай бюджет тухай, ВЦСПС-эй гүрэнэй социальна страхованиин таһагые даагша М. Я. Казиевагай Гүрэнэй социальна страхованиин бюджет тухай элидхэлнүүдые шагнаа.

Эдэ асуудалнуудаар зоһихо тогтоолнууд абтаа.

Урда тээхи пленумһээ хойшо үнгэрһэн үе соо ВЦСПС-эй Президиумэй хэһэн хүдэлмэри тухай ВЦСПС-эй секретарь И. М. Владыченко пленумдэ мэдээсээ.

Залуушуулай дунда хүдэлмэри ябуулха комисси, бюджедтнэ комиссиие ВЦСПС-эй гэшүүдэй дундаһаа пленум эмхидхэн байгуулба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ **А. Н. Шелепин** пленум дээрэ үгэ хэлээ.

Пленум хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

...ОРОНОЙ ШАГНАЛ ГЕРОЙНУУДТА БАРЮУЛАГДАБА

...гүрэнэй хилые хам... ...гаргаһан эрэлхэг зо... ...ишалгынь түлөө Да... ...е хамгаалагша аха... ...т Ю. В. Бабанский, ...Д. Бубенин гэгшэдтэ ...ай Геройн нэрэ зэр... ...юм.

...ерховно Соведэй Пре... ...үүлэгшэ Н. В. Под... ...хилын эрэлхэг зо... ...шадта Ленинэй ордени... нууд ба «Алтан одон» медальнуудые Кремль соо апрелиин 17-до барюулаа.

Даманска аралдахи СССР-эй гүрэнэй хилэ дээрэ Хитадай харата этэгээдүүдэй хорото ааша гаргахадань, 1969 оной мартын 2-то харюу үгэхэдөө эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө подполковник А. Д. Константинов, сержант В. М. Каныгин гэгшэд Ленинэй ордендо хүртөө. Ефрейтор В. Ф. Захаров, младша сержант П. И. Ковалев, младша сержант А. В. Шамов, Улаан Тугай орденоор, сержант Ю. А. Козусь, лейтенант М. И. Колешня, ефрейтор П. Л. Литвинов, Л. Ф. Стрельникова, ефрейтор Е. В. Шмокин — Улаан Одоной орденоор шагнагдаа.

Ефрейтор П. А. Величко, младша сержант В. В. Ерух, ефрейтор Н. Ф. Пузырев гэгшэдтэ «Шэн зоригой түлөө» медальнууд барюулагдаа. Нижний-Михайловка тосхоной госпромхозой бригадир А. Г. Авдеев «Дайшалхы габьяагай түлөө» медальда хүртөө.

Эхэ оронойнгоо нангин хилые хамгаалха үедөө эрэлхэг зоримгойгоор тэмсэн унаһан ахалагша лейтенант И. И. Стрельниковтэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгоһон тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота тэрэнэй һамган Л. Ф. Стрельниковада барюулагдаа.

Сэрэгэй уялга дүүргэһыень үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствада шагнагдагшад баяр баясхалан хүргөө.

Н. В. Подгорный шагналда хүртэгшэдые халуунаар амаршалаад, сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалта туйлахыень, элүүр энхэ ябахыень хүсөө.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада

...ХОНИШОД ЭРХИМЛЭЖЭ ЯБАНАБ

...й апрелиин 1-нэй мэдээгээр эдэ хонишодой бригада... ...хонин бүриһөө 100, тэрэнһээ дээшэ хурьга томо болгожо ...

...шодой ..., обог	Ажахын нэрэ	1969 оной январиин 1-дэ эхэ хонидой тоо	бүхыдөө абтаһан түл	100 хонин бүриһөө түлжүүлэгдэжэ байһан хурьгад
...АЙМАГ				
... К.	XX партсъездын нэр. колхоз	550	555	101
... АЙМАГ				
... С.	Бэшүүрэй совхоз	527	540	102
... А.	Калининай нэрэмжэтэ колхоз	596	606	102
...	«Победа» колхоз	500	504	101
...	» »	500	500	100
...ЭДЫН АЙМАГ				
...	«Коммунизм» к-з	639	723	113
...	Борьёогой с-з	685	754	112
...Г-Ц. Г.	«Коммунизм» к-з	685	754	110
... Ж.	» »	682	723	106
... Ч.	» »	680	718	106
...	» »	658	682	104
... Н.	» »	563	581	104
...	Борьёогой с-з	601	676	102
...	» »	542	548	101
... Р.	Ториин с-з	606	612	101
... Ц.	Ленинэй нэрэм. колхоз	614	617	100
...	«Коммунизм» к-з	637	640	100
...	Ториин с-з	622	623	100
... Р.	«Коммунизм» к-з	691	691	100
...	Борьёогой с-з	651	653	100
... Ж.	» »	661	661	100
...	«Мир» к-з	638	638	100
...	Ленинэй нэрэм. колхоз	585	585	100
...	Д. Банзаровай нэрэм. к-з	560	560	100
...	«Заречный» совхоз	557	557	100
...	Ленинэй нэрэм. колхоз	541	541	100
...	Оёорой совхоз	540	540	100
ЯРУУНЫН АЙМАГ				
... Ц.	«Коммунизм» к-з	598	616	113
...	Яруунын совхоз	541	580	107
... О.	» »	525	530	101
... З.	«Дружба» к-з	586	592	101
...	Яруунын с-з	499	501	100
...	» »	503	503	100
...ЗАГАРАЙН АЙМАГ				
... Е.	«Гигант» колхоз	700	709	101
... Х.	» »	600	604	101
...ЗАХААМИНАЙ АЙМАГ				
...	Ленинэй нэрэм. колхоз	560	576	103
... Г.	«Красный Октябрь» к-з	468	480	102
... Н.	» »	550	554	101
...ХЯАГТЫН АЙМАГ				
... Б. Б.	Хяагтын совхоз	574	594	103
...	» »	544	550	101
...	Ранжуровай нэрэм. к-з	661	668	101
...ХЭЖЭНГЫН АЙМАГ				
...	Хэжэнгын совхоз	536	547	102
...	«Первомайский» совхоз	330	334	101
... Б.	Хэжэнгын совхоз	530	530	100
... П. П.		464	464	100
...	«50 лет Октября» с-з	419	420	100
...	«Первомайский» совхоз	250	250	100
...УХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГ				
...	«Одон» совхоз	497	521	105
... П.	«Родина» колхоз	608	634	104
... Г.	«Искра» колхоз	658	661	100
...	«Эрдэм» совхоз	530	530	100
... Б.	Суулгын совхоз	577	579	100
...СЭЛЭНГЫН АЙМАГ				
... Б. Г.	Карл Марксын нэр. к-з	635	645	101
... Ц-Д. Д.	Сэлэнгын совхоз	617	618	100
УЛААН-ҮДЫН АЙМАГ				
... Б-Ц.	«Улаан Оронго» колхоз	539	575	106
... Н-Ц.	» »	408	420	102
ХОРИИН АЙМАГ				
... Д.	Анаагай совхоз	469	469	100
... Н.	Дээдэ-Тайлсын совхоз	547	547	100

ЭРХИМҮҮДТЭ ТУГУУД, ШАНГУУД

Колхозууд, совхозууд болон гүрэнэй хүдөө ажахын предприятинуудай хоорондохи 1968 оной бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдаа. Дамжуулгын Улаан тугууд ба мүнгэн шангууд түрүү ажахынуудта олгогдобо. Буряадай АССР-эй БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНОЙ «ПОБЕДА» КОЛХОЗДО СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан олгогдоо.

АГААРҺАА ХАМГААЛХА СЭРЭГҮҮДЭЙ ҺУРАЛСАЛ ДҮҮРЭБЭ

Варшавска договорто хабаададаг оронуудай ПВО-гой сэрэгшэдэй һуралсал апрелиин 16-да дүүрэбэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ПРОМЫШЛЕННОСТИИЕ 1969 ОНОЙ НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛДА ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл

Продукци худалдаха түсэбөө республикын промышленность 1969 оной нэгэдэхи кварталда 98 процент, тэрэ тоодо союзна мэдэлэй промышленность 97 процент, республиканска мэдэлэй промышленность 98 процент, Буряадай АССР-эй министерствэнүүд болон управленинүүдэй промышленность 97 процент дүүргээ.

Продукци худалдаха түсэб иимээр дүүргэгдээ:

	Нэгэдэхи кварталай түсэбые дүүргэлтэ процентээр
Республика дотор бүхы дээрээ	98
тэрэ тоодо:	
Союзна мэдэлэй предприятинуудаар	97
«Электромашина» завод	104
«Теплоприбор» завод	103
Улаан-Үдын локомотив-вагон-заһабарилгын завод	101
Таловска түмэр бетон конструкцинуудай завод	100
«Бурятэнерго» гэжэ районно управлени	104
Галуута-Нуурай шахтоуправлени	95
«Татарский ключ» гэжэ карьер	104
«Забайкаллес» комбинат	83
тэрэ тоодо:	
Мебельно-модо болбосоруулгын комбинат	69
Элхиин автомобиль заһабарилгын завод	101
Тимлюгэй цементын завод	100
Тимлюгэй асбоцементнэ зүйлнүүдэй завод	102
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	100,6
Республиканска мэдэлэй предприятинуудаар	98
Улаан-Үдын шэлэй завод	83
Улаан-Үдын мяха консервын комбинат	93
Улаан-Үдын ликёр архиин завод	117
Улаан-Үдын спиртын завод	102
Һү бэлэдхэлгын ба һүнэй промышленностиин талаар	
Буряадай республиканска үйлэдбэриин управлени	97
Буряадай загаһанай промышленностиин трест	123
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	103
Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрика	102
Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод	105
Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын-механическа завод	102
Улаан-Үдын тээрмын комбинат	96
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй управлени	105
«Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	67
«Россельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэл	100
Республиканска мэдэлэй промышленностьһаа — Буряадай АССР-эй министерствэнүүдэй ба управленинүүдэй промышленность	97
Нютагай промышленностиин министерство	92
тэрэ тоодо:	
Кировэй нэрэмжэтэ металл зүйлнүүдэй завод	85
Һээы гуталай фабрика	74
Улаан-Үдын оёдолой фабрика	82
Галуута-Нуурай оёдолой фабрика	103
Сүхын арһанай завод	102
Оймороой мебельнэ фабрика	101
Хяагтын ээрэлгэ-трикотажна фабрика	92
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	102
Ой модоной ажахын министерство	100,8
Түлишын промышленностиин управлени	86
Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени	88
тэрэ тоодо:	
Улаан-Үдын хирпиисын завод	90
Татауровай барилгын материалнуудай комбинат	85

1969 оной нэгэдэхи кварталда промышленна үйлэдбэри 3 процентээр нэмэһэн байна. Промышленна продукциин бүхы ниитэ хэмжээн сооһоо культурна ажаһуудалай болон ажахын хэрэгсэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалга 15 процентээр нэмээ.

Түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда промышленна предприятинуудые саашадань оруулалга 1969 оной нэгэдэхи кварталда үргэлжэлүүлэгдээ.

1969 оной апрелиин 1-нэй байдалаар 105 промышленна предприяти түсэблэлгын шэнэ гуримда оруулагдаад, хүдэлдэг болоһон байха юм. Эдэ предприятинууд бүхы промышленна продукциин 66 процентые бүтээжэ гаргадаг, ашаг олзынь 91 процентые үгэдэг байха юм.

Түсэблэлгын шэнэ гуримаар хүдэлдэг предприятинууд бүхы дээрээ товарна продукцияа худалдаха түсэбөө дүүргээгүй, 5,6 миллион түхэригэй продукци дутуу худалдаһан гү, али түсэбөө 4 процент дүүргээгүй. Энээнэй түлөө 4,5 миллион түхэригэй продукци дутуу худалдаһан «Забайкаллес» комбинат, 840 мянган түхэригэй продукци дутуу худалдаһан шэлэй завод гол түлэб зэмэтэй байна.

Улаан-Үдэ городой, республикын районуудай промышленность продукци худалдалгаар түсэбөө иимээр дүүргээ:

	1969 оной нэгэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр
Улаан-Үдэ город	99.7
тэрэ тоодо:	
Советскэ район	95
Железнодорожно район	102
Октябрьска район	99,2
Хүдөөгэй районууд	
Баунтын	106
Баргажанай	87
Бэшүүрэй	84
Зэдын	57
Яруунын	78
Загарайн	85
Захааминай	101
Кабанскын	101
Хэжэнгын	67
Хяагтын	98
Мухар-Шэбэрэй	106
Прибайкалиин	95
Ахын	3,5 дахин
Хойто-Байгалай	89
Сэлэнгын	95
Түнхэнэй	79
Хориин	83
Улаан-Үдын	100,8

Промышленностиин һалбаринуудаар промышленна продукци худалдаха түсэб иимээр дүүргэгдээ.

	1969 оной нэгэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ проц.
Хара металлурги	104
Үнгэтэ металлурги	103
Түлишын промышленность	95
Электроэнерги ба теплоэнерги гаргалга	103
Машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга	102
Ой модоной ба модо болбосоруулдаг промышленность бүхыдөө	85
тэрэ тоодо:	
Модо ашаглалга	81
Модо болбосоруулдаг промышленность	91
Барилгын материалнуудай промышленность	97
Шэлэй промышленность	83
Хүнгэн промышленность	101
Эдеэ хоолой промышленность — бүхыдөө	97
тэрэ тоодо:	
Загаһанай	121
Мяханай	93

Промышленна шухалын шухала түхэлэй продукци гаргаха түсэб иимээр дүүргэгдээ: нэгэдэхи кварталай түсэбһөө гадуур 115 мянган түхэригэй приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, тэдэндэ хэрэгтэй запасной частьнууд, 892 мянган хэһэг условно плиткэ шифер, 396 тонно мяхан (түрүүшын категориин гэдэһэ дотор оруулалсан), эндэ оруулжа тоолоходо, 570 тонно үдхэн һүнэй продукци, 66 мянган түхэригэй мебель бүтээн гаргагдаа; нүүрһэ малтан абаха, хирпиисэ сохихо, дотор ба гадар трикотаж хубсаһа оёхо, хэрэглэлэй модо болон түлеэ шэрэхэ, модо хюрөөдэхэ түсэбүүд дүүргэгдээгүй.

Бодотоор тоолоһо үзэхэдэ, 1969 оной нэгэдэхи кварталда эды шэнээн продукци гаргагдаа:

	1969 оной нэгэдэхи кварталда бүтээгдэһэниинь
Нүүрһэн — миллион тонноор	0,3
Автомобиль дээрэ тодхогдоһон кранууд	60
Хэрэгсэлэй модо шэрэлгэ (колхозуудай хэһые оруулалсангүй) — миллион кубическа метрээр	1,2
Хюрөөдэһэн модон (колхозуудай хюрөөдэһые оруулалсангүй) — мянган кубическа метрээр	264
Хирпиисэ (колхозуудай сохиһые оруулалсангүй) — мянган хэһэгээр	16,3
Шифер — миллион хэһэг условно плиткээр	43,4
Түмэр бетон конструкцинууд ба детальнууд — мянган кубическа метрээр	29,5
Сонхын шэл — миллион дүрбэлжэн метрээр	3,6
Нооһон бүд — мянган дүрбэлжэн метрээр	483
Дотор трикотаж хубсаһан — мянган хэһэгээр	566
Гадар трикотаж хубсаһан — мянган хэһэгээр	262
Һээы гутал — мянган паараар	50,1
Мебель (түмэр оронуудые оруулангүй) — мянган түх.	1,8
Мяхан (гүрэнэй нөөсэһөө) — мянган тонноор	3,9
Колбаса — мянган тонноор	2,6
Загаһа барилга — мянган тонноор	0,7
Малай тоһон (гүрэнэй нөөсэнүүдһээ) — мянган тонноор	0,6
Һүндэ оруулжа тоолоходо үдхэн һүнэй продукци (гүрэнэй нөөсэнүүдһээ) — мянган тонноор	9,5
Элдэб түхэлэй консервэнүүд — миллион хэһэг условно баанхануудаар	10,5
Хилээмэн, хилээмэнэй зүйлнүүд — мянган тонноор	14,1
Макаронууд — мянган тонноор	0,8
Кондитерска зүйлнүүд — мянган тонноор	1,8
Хубсаһа угаадаг машинанууд — мянган хэһэгээр	43
Түмэр оронууд — мянган хэһэгээр	8

Бүхы товарна продукциин өөрын үнэ хямдаруулха түсэб 1969 оной январь-февральда республика дотор бүхы дээрээ үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Республикын промышленна предприятинууд 1969 оной январь февральда 15,7 түхэригэй — ашаг олзо оруулаа гү, али нэгэдэхи кварталай түсэбые январь-февральда 56 процент дүүргээ. Нёдондо жэлэй тус үеынхитэй сасуулбал ашаг олзо 1,7 миллион түхэригөөр гү, али 12 процентээр нэмээ.

Зарим промышленна предприятинууд ашаг олзо оруулха түсэбөө хоёр һарын турша соо 80 ба дээшэшье процентээр дүүргэжэ шадаһан байна. Жэшээлхэдэ, «Татарский ключ» гэжэ карьерэй управлениин нэгэдэхи кварталай түсэбые 88 процент, Элхиин автомобиль заһабарилгын завод — 84 процент, Улаан-Үдын электро-заһабарилгын завод 83 процент дүүргээ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ ороохо тарянай, үбһэ ногооной баян ургаса абаха мүрысөөн Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай дунда үргэнөөр дэлгэрбэ.

— Бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар хэхэ, хабарай эртын тарилга хүдэлмэриин 6 үдэртэ үнгэргэхэ, гектар бүриһөө 12 центнерһээ бага бэшэ ороохо тарянай ургаса абаха.— гэһэн социалис уялгануудые колхозой механизаторнууд харааланхай.

Мүнөө энэ колхоздо эртын борнойлго дүүрэнтэжэ, үсэгэлдэр түрүүшын бураздаа татагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой бүлэг механизаторнууд тарилгын урда тээ.

А. БОРИСОВАЙ фото.

ЭРХИМ КУКУРУЗАШАДТА — РСФСР-эй ШАН

1968 ондо кукурузын болон тэжээлэй бусад ургамалнуудай баян ургаса абахын түлөө оньһожоруулагдамал звенонуудай дунда дэлгэрһэн Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ илагшад РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолоор һаяхан тодорхойлогдобо.

Тэдэнэрэй дунда Буряадай АССР-һээ 1-дэхи зэргын мүнгэн шанда (600 түхэриг) Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой механизатор Ц. Б. ЛУБСАНОВ хүртэбэ. Энэ механизатор 100 гектарай тус бүриһөө 523 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 52.300 центнер кукурузын ногоон набша намаа, һүн эдеэтэй буурсагтайгаар абажа шадаһан байха юм.

Хоёрдохи зэргын мүнгэн шан (400 түхэриг) эдэ звенонуудта олгогдоо гэбэл:

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой механизатор П. Е. МОДИНДО. Энэ механизатор 100 гектарай тус бүриһөө 410 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 41 мянган центнер һүн эдеэтэй буурсагтай кукурузын ногоон набша намаа ургуулаа;

Хяагтын аймагай «Родина» колхозой механизатор Г. Н. ДАМПИЛОВТА. Энэ механизатор 150 гектарай тус бүриһөө 400 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 60 мянган центнер һүн эдеэтэй буурсагтай кукурузын набша намаа хуряагаа;

Зэдын аймагай «Мир» колхозой механизатор И. Г. ГАРИФУЛИНДА. Энэ механизатор 105 гектарай тус бүриһөө 470 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 49.350 центнер һүн эдеэтэй буурсагтай кукурузын набша намаа абаһан байна.

Л. МАКАРОВА.

Республикын аймагуудай мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха, тушааха түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1969 оной апрелиин 15-най мэдээн

(Түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй, нэмэлтэ даабариин дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	мяхан	һүн	үндэгэн
Баргажанай	76	49	—
Бэшүүрэй	74	58	40
Зэдын	100,8	53	39
Яруунын	75	64	57
Баунтын	147	36	—
Загарайн	64	53	—
Захааминай	68	58	—
Кабанскын	54	49	57
Прибайкалиин	100	48	—
Хэжэнгын	79	55	—
Хяатгын	72	51	27
Мухар-Шэбэрэй	62	55	40
Сэлэнгын	50	48	—
Түнхэнэй	64	49	—
Ахын	—	34	—
Улаан-Үдын	88	56	37
Хориин	83	38	54

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

УЛААН БИЛЕТ АБАХАДАА...

ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГ. hүүлэй жэлнүүдтэ партида орохон 120 гэшүүд болон кандидадууд залуу коммунистнуудай суглаанда уригдаhан байгаа. Тэдэнтэй хамта хорёод, гушаад онуудаар партиин зэргэдэ жагсаhан үнинэй коммунистнууд Владимир Иванович Бараев, Михаил Добчинович Хомосов, Анатолий Александрович Гергеев болон бусад hууна.

Хоёр үеын зоной уулзалга боложо байна. Энэмнай ехэхэн баяр гээшэ. Иимэл оршон байдалда залуу коммунистнуудай суглаан нээгдэжэ, тэрэнэй эхин дээрэ Татауровай дунда hургуулиин hурагшад «Ленин ба парти» гэhэн литературно-уран hайханай монтаж харуулба. Удаань суглаарагшадай үмэнэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Е. Шелковников элидхэл хэбэ. Ахамад коммунистнуудай зүгhөө нүхэр В. И. Бараев залуушуулые амаршалаа.

Иимэ суглаа КПСС-эй райком эмхидхэбэ. Залуу коммунистнуудай иимэ занишалта уулзалга хирэ хирэ болоод үнгэртэгдэжэ байха юм. Тэрээндэ сугларhан залуушуул өөhэд хоорондоо танилсажа, партиингаа табиhан зорилгонуудые яажа бэелүүлхэ тухайгаа хэлсэхэ. Партида абтаhан гэшүүд болон кандидадуудта партийна билет баяр ёhололой оршон байдалда барюулагдаба. Улаан билетэй болоhон хүнүүдтэ партиин гэшүүнэй хүндэтэ нэрые дээрэ үргэжэ ябагты гэжэ захигдаа.

Н. САМСОНОВА.
КПСС-эй райкомой таhагые даагша.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

БАРАГ ЯНЗАТАЙ ААД...

Баргажанай совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ветошкин Дмитрий Иванович фермэ дээрэхи хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэhэнэй hүүлдэ блокнодоо гаргажа, нэгэ хэдыхэн тэмдэглэлнүүдые хэбэ. Үнэхөөрөөшье нэгэл совхозой отделенинүүд аад, яахадаа тад ондоо дүнгүүдтэй байха ёhотой юм гэhэн асуудал тэрэнэй толгой сооhоо гаранагүй. Магад Зуhалангай отделениин малшад гэр байраар, ажаллаха эрхэ байдалаар ядалдана гү, али социалис мүрысөөн муугаар эмхидхэгдэhэн байба гү? Социалис мүрысөөе эмхидхэхэ хэрэгтэ алдуу эндүүнүүд, дутуу дунданууд биил байха. Энэ асуудалай мүнөө дээрээ шухалын шухала удха шанартай байhаниинь хэндэшье мэдээжэ ааб даа.

...Баргажанай совхозой Зуhалангай отделени. Эндэ hү hаалиин нэгэ томо фермэ, хэдэн hүрэг хонид бии, эндэхид мүн хэдэн зуугаад гектар тарялантай. Отделениие эрхилэгшэ Иван Петрович Гаськовтой хөөрэлдэхэдөө, отделениин гэшүүдэй ямараар ажаллажа байhые мэдэжэ абабабди. Зуhалангай отделениин hаалишад болон бусад малшад гүрэндэ hү худалдаха, тушааха январь, февраль hарынгаа түсэбүүдые дүүргээгүй. Зүгөөр ногооной булгайжа эхилэмсээр, hүн далай билтархал байха гэhэншүүгээр отделениие эрхилэгшэ хөөрэжэ байгаа hэн. Малай шэгнүүр нэмээхэ түсэб ходоодоо үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Малшан Александр Малыгин, тугалшан Татьяна Павлова, Мария Елшина, Галина Рахматулина, Галина Парфенова болон бусад отделени соогоо эрхим ажалаараа суурханхай. Отделениие эрхилэгшын хэлэhэнэй ёhоор, hү гүрэндэ тушааха кварталай түсэб дүүргэгдэхэгүй хэбэртэй.

Яахадаа, юундэ гэhэн асуудал табихада, тэрэ элдэб шалтагаан дурдаа hэн. Эгээл имэрхүү байдалда орохон ажахынуудта партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай хүдэлмэри бүри эршэ хүсэ ороха ёhотой байна бшуу.

Зүгөөр түс совхозой Зуhалангай отделенидэ гүрэнэй түсэб дүүргээгүй байгаашье hаань, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд энэ отделениин хүдэлмэришэдтэ анхаралаа хандуулжа, ажал хэрэг, ажаhуудал, эрилтэ хэрэглэмжэ тухайнь хөөрэлдөөн гэжэ огто болодоггүй байба. Зуhалангай hү hаалиин фермын улаан булан соо үни хада, 1968 оной декабриин 18-да болоhон профсоюзай конференци дээрэ баталан абаhан Баргажанай совхозой хүдэлмэришэдэй социалис уялга. «Мүнөөдэр хэн ямараар хүдэлнэб?» гэhэн гаршагтай далбагар сагаан саарhан дээрэ hаалишадай үдэр бүриин ажалай дүн тэмдэглэгдэнхэй. Бэшэ ондоо, нюдэндэ торомоор, социалис мүрысөөнэй ямараар ябажа байhан тухай, совхоз соогоо үнгэрэгшэ hарануудта хэн түрүүлжэ ябааб, хэндэ шан барюулагдааб, совхозой ямар фермэ дамжуулгын Улаан тугта хүртөөб гэжэ мэдэхын аргагүй байба. Энэ асуудалаар hонирхоходомнай, эндэхи фермын hаалишан Евдокия Чиркова: «фермые даагша Иван Платоновичой сүүмхэ соо биил байха ёhотой» гээ hэн.

Совхозой отделениин конторо соо энээн тушаа дахинаа хөөрэлдэхэ болобобди. Совхоз соо түрүү hуури эзэлhэн hаалишадта улаан вымпел, hарын туршада мүрысэхэдөө нэгэдэхи hуури эзэлhэн фермэдэ 25—30 түхэриг мүнгэн шан үгтэдэг юм гэжэ тодорхойлогдоо. Гэбэшье отделени соогоо түрүүлэн шалгарhан hаалишад, малшад hарын дүүрэхэдэ нэгэшье урмашуулагданагүй. Зуhалангай отделениин малшад түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэдэг юм гэжэ мэдээжэ болоhоор үнинэй. Теэд тэдэнэй социалис уялгаяа ямараар дүүргэжэ байhан тухай, совхозой бусад малшадай ажалай дүнгүүдтэй жэшэжэ харуулhан агитацида алирхуу нэгэшье юумэн үгы. Тэрэнhээ гадуур hаалишан бүхэнэй январь hарада хэды шэнээн hү haahaн тухай тоонууд бии аад, харин февраль, март hарын хүдэлмэриин дүнгүүд бэшэгдэжэ үрдигдөөгүй байба. hаалишад болон малшадай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдтэ, материальна урмашуулгын ёhо гуримда имэрхүүгээр хандалаг дээрэhээ түс отделениин hаалишад ба малшадай нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб дүүргэнгүй үлэхэеэ байhаниинь ехэшье гайхалтай бэшэ шэнгеэр үзэгдэнэ.

— Харин Баргажанай совхозой хоёрдохи, Шитханай отделенидэ ойлгуулалмжын хүдэлмэридэ яhала анхарал хандуулдаг байhаниинь элирбэ. Энэ отделениин фермын малшадай үйлэтбэриин зүблөөн ходо үнгэргэгдэдэг. Тэдэ зүблөөнүүд дээрэ үдэр бүриин ажалай дүн согсологдожо, дутуу дунданууд тухай ярилдаан болодог. Тэрэшэлэн Шитханай отделениин хүдэлмэришэд мүнөө «олзо», «продукциин өөрынь үнэ сэн» гэхэ мэтэ экономико тодорхойлhон үгэнүүдэй удха шанарые hайнаар ойлгодог болонхой. Энэ отделениин конторо соо нэгэ центнер үбhэнэй, нэгэ центнер hүнэй өөрынь үнэ сэн хэдытэ болооб гэжэ харуулhан таблица, диаграмманууд бии. Отделени соогоо ямар hаалишан хэды шэнээн hү haagaб, ямар малшан харууhалжа байhан малайнгаа шэгнүүр нэмээжэ, түрүү hуури эзэлнэб гэхэ мэтын мүрысөөнэй дүнгүүдэй гол шухала зүйлнүүд эли тодоор аржыса бэшэгдэнхэй.

Үшөө нэгэ жэшээ: Шитханай отделениин hаалишадай haahaн нэгэ центнер hүнэй өөрынь үнэ сэн 19 түхэригтэ болоhон байгаа hаань, Зуhалангай отделенидэ 23 түхэриг 48 мүнгэтэ болоо бшуу. Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ шадаhанай, хүн зоной дунда ойлгуулалмжын, эмхидхэхы хүдэлмэри hайнаар ябуулhанайнь үрэ дүнгүүд ажалайнь эдэ түйлалтануудта сэхэ нүлөөлнэ гээшэ. Тиин Баргажанай совхозой бригадир нүхэр С. Н. Гусевай хүтэлбэрилдэг Шитханай фермэ hү гүрэндэ худалдаха февраль hарынгаа түсэб 107 процент, харин hү haaха түсэбөө — 110 процент... гаhэн байна. Энэ ф... КПСС-эй Баргажанай ... аймгуйсэдкомой ... богаар шагнагдажа, ... хүртөө.

Баргажанай совхозой ... зай рабочкомой түрүү... Ветошкиной яахала... боложо, блокнот соо... лэлнүүдые хаhаниинь ... аабза. Нэгэ совхозой ... нилэ ябаад байхадаа, ... совхозой профсоюзай ... ажалшадай дунда ... циалис мүрысөө ... гойлжо шадаагүй ... тобшолол халтай боло...

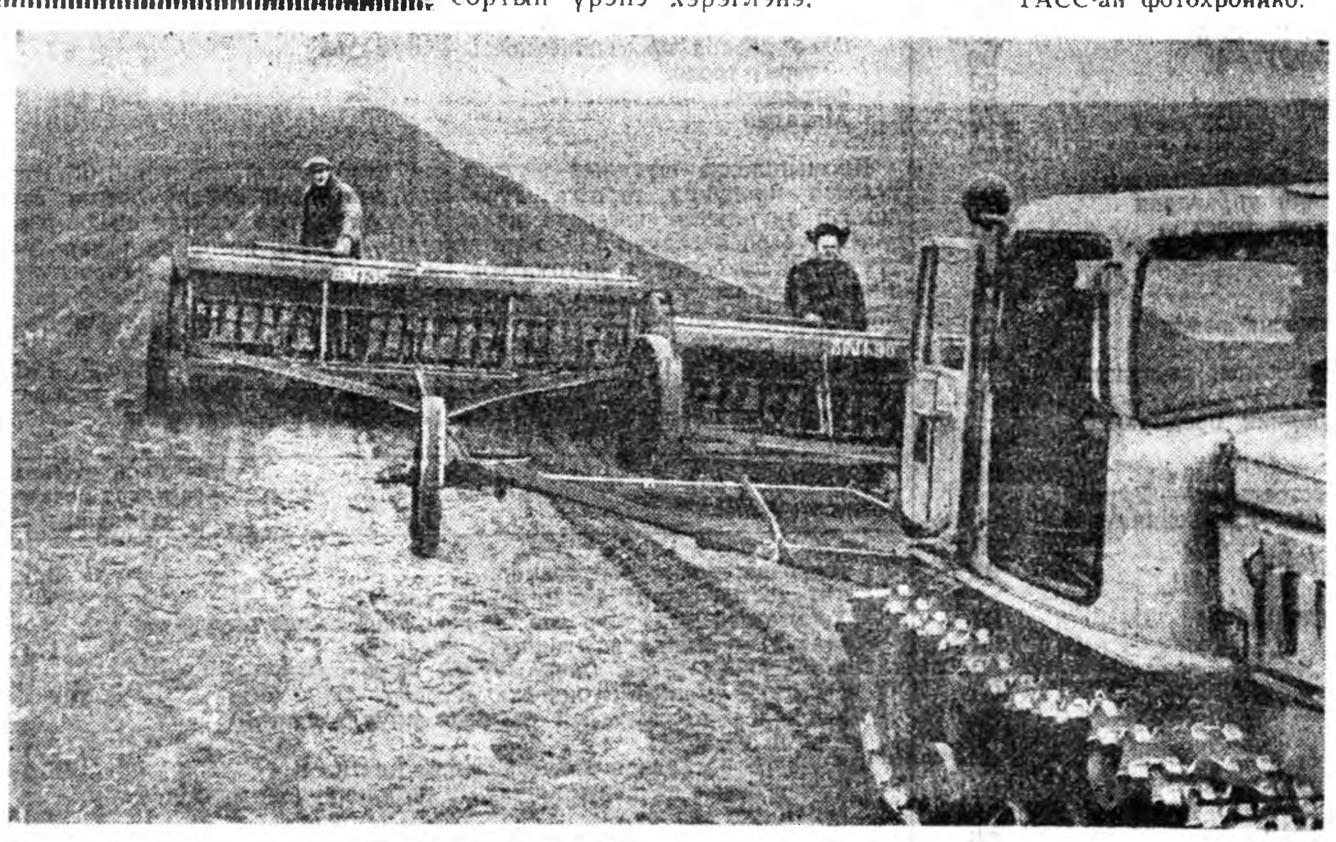
Имэрхүү дутуу ... элирүүлхын тула ... союзай рабочком ... хүнүүдтэйгээ нягта ... гоор, ажаhуудал ... даа сэг ... тэй. Тэдэзэй дунда ... циалис мүрысөө ... жэ байhан түсhаагаа ... хараха үзэлтэй хаш. ... зой гурбан отделени... шалай социалис мүры... бэшээр эмхидхэгдэhэн ... тэгшээр ажалай үрэ ... лөөлжэ шаданагүй. ... хараадаа абабал. Барга... хозой хүдэлмэришэдэй ... амжалта түйлаха ... дамжаггүй.

С. О...

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Чечено-Ингушска АССР-эй колхоз болон совхозуудай тарялан дээрэ хабарай тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байнхай. Шелковско районой «Коминтерн» колхозой механизаторнууд тарилгын хүдэлмэри эмхитэй hайнаар ябуулна. Эдэнэр тарилгадаа hайнаар сэбэрлэгдэhэн, шэнэ сортын үрэhэ хэрэглэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НОЁХОНОЙХИДЫЕ ДЭМЖЭНЭБДИ

Бидэ, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын дунда hургуули дүүргэхэеэ байгаашад Б. Жамсаранова, Б. Дамбаева, В. Жигжитова, Г. Жимбеева, Д. Дугарцыренова, Д. Дашиева гэгшэд, Сэлэнгын аймагай Ноёхоной дунда hургуулиин hурагшадай гаргаhан үүсхэлые hайшаажа, КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэлсэхэ, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулалсаха гэжэ шиидэнхэйбди. Дунда hургуули дүүргэмсээрээ түрэл совхоздоо үлэжэ, hаалишанаар хүдэлхэбди. Нютагайнгаа аха нүхэдэй бидэндэ ажалай үльгэр жэшээ харуулха, hайн hайхан hургаал, заабари үгэжэ шадаха байhандань батаар найданабди.

Д. НАЙДАНОВА,
Хэжэнгын дунда hургуулиин 10-дахи классай hурагша.

ХУРЬГАДТА ЯМАР ТЭЖЭЭЛ ХЭРЭГТЭ...

hайн харууhан дээрэ шөмэ ехэтэ тэжээлээр түлжүүлэгдэhэн хурьган хожомынь заатагүй ашаг шэмэ ехэтэй хонин болодог. Тиимэhээ жэлдээ нэгэнhээ доошо бэшэ хурьга, 3-4 килограммhаа бага бэшэ ноohо үгэдэг хонидтой болохын тула нэн түрүүн абтаhан түлөө бүхы заабариин ёhoop түлжүүлхэ хэрэгтэй.

Түрүүшын 3-4 hарын туршада хурьгад эхэтэеэ хамта ябадаг гээшэ. Энэ болзор соо эхынгээ hү хүхэжэ ябаhан хурьгад илангаяа түргэн томо болодог. Хурьгадай ходоодоо садхалан байхын тула эхыень hайн тэжээл дээрэ харууhалха шухала. Зоотехническэ заабариин ёhoop эдеэлүүлэгдэжэ байhан дундуур хонин 1—2 хурьга садхаадаг юм. Бага hүтэй хонидой эхирлэбэл, нэгыень заатагүй ехэ hүтэй хонидто табидаг.

Харин ноohотой үүлтэрэй хонид 60 хоногто хурьгадаа хүхүүлдэг. Энэ болзор соо нэгэ хонин дунда зэргээр 50—55 литр hү үгэдэг гэхэ гү, али сүүдхын 800—900 грамм hүн гарадаг. Хурьгадаа 3-4 долоон хоногой туршада хүхүүлhэнэйнгээ удаа хонид хожоржо эхилдэг. Энэ үедэ хурьгадта орооhо тариянай зүйл эдюулжэ hургаха шухала.

Нарай малай эдижэ эхилhэн тэжээл тэрэнэй хото, гүзээтэй таараллдуулагдаhан байха зэргэтэй. hая гараhан хурьганай нарин гэдэhэн бүхы тэжээл болбосоруулан шэнгээдэг. Хурьганай хотонь түрүүшэгээр гүзээн, hархинсаг хоёрhоо hураггүй ехэ байдаг. Ушар тиимэhээ нарай хурьгадта обёосой крупа эдюулхэдэ hайн. hүүлээрнь обёосой, шэниисын hагшалаhа холёод эдюулдэг. Хурьгадта түрүүшэгээр сүүдхын 20—30 грамм гурил үгэдэг, удаань тэрэнээ 150—200 граммда хүргэдэг. Племенной хурьгадта сүүдхэдэ 300 грамм орооhо тариянай зүйл үгэжэ болохо. Хурьгадай нэгэ үдэр соо эдихэ орооhо тариянай зүйл тэбшэ соонь хэжэ үгэхэ шухала. Тэбшэнь үдэр бүри сэбэрлэгдэхэ, эхэ хонидой тархиин баггахаар бэшэ хаамагай саана байха ёhотой.

Эхэеэ хүхэжэ байhан малда минеральна тэжээл үгэжэ байхада туhатай юм.

Түрүүшын гушаад хоногой туршада хурьгад кальци, фосфор гэжэ бодосуудые эхынгээ hүнhөө абана. Хонинной hүндэ байдаг элдэб бодосуудай 13 процентнь фосфор, 0,2 процентнь кальци юм. Эхэ хонидой хожорхо бүри минеральна тэжээлээр элбэг hайхан үбhэ, орооhо тариянай зүйл хурьгадта эдюулжэ байха хэрэгтэй.

Нара, hалхинда хатааhан үбhэндэ кальци дуталдадаг. Тиимэ үбhэ эдижэ байhан хурьгадай

ТАБАДАХИ ХЭШЭЭЛ

сүүдхын рациондо 5—10 грамм мел нэмэхэдэ hайн. Фосфор, кальци болон Д витаминаар бага тэжээл дээрэ түлжүүлэгдэдэг хурьгад модо химэлдэг, газар долёодог, ноohоёо эдидэг. Энэ шалтагаанаар нарай мал олоор гарзалдаг. Мүн үбэлжэлгын үедэ малай рациондо серэ гэжэ бодосой дуталдадаг дээрэhээ хурьгад үхэдэг гэжэ эрдэмтэд элирүүлэнхэй.

Махабадтаа серын дуталдабал, залуу мал эхынгээ хүхэ тойроод байhан ноohо эдидэг. Хурьгадай хото соо ороhон ноohон монсогойржо, гэдэhэ гүзээнэйнь амhар таглаад, үхэлдэ оруулдаг юм. Хурьгадай энэ бодосоор дуталдахагүйн тула серээр элбэг ихтиол гэжэ препарат уулгахада hайн. Түлэй хахад hаратай болоhон хойноонь үдэрэй 30 миллилитр энэ эм 3 дахин ехэ hүндэ гү, али уhанда холёод хүхэлтөөр уулгадаг. Ихтиол ууж байhан нарай мал элдэб муухай юумэ эдихэеэ болихоhоо гадна, hайн ноohото хонин болоно. Мүн дабhа долёолгожо, яhанай талха, мел, эhээhэн тэжээл эдюулжэ байhан хурьган hайнаар түлжэдэг.

Ноohоной шанар илангаяа тэжээлэй бодосуудhаа дулдыдадаг. Юундэб гэхэдэ, хонинной ноohон 19 ондоо аминокислотатай белогhоо бүридэдэг юм. Тиимэhээ серэ гэжэ бодосоор элбэг тэжээл дээрэ түлжүүлэгдэhэн хурьгадай ноohон илангаяа hайнаар ургадаг. Эрхим шанартай «сагаан алта» абахын тула оронойнаай ... хурьгадтаа сүүдхын ... грамм сульфит натри... грамм сульфит коба... заншалтай. Иимэ бо... жэ байhан хурьга... 2,5—3 килограмм ...

Манай республика... hаа хуряашалаг ... үбhэндэ оройдоо ... миллиграмм селен ... даг. Энэ шалтагаан... хурьгадай агрхан ... роо гарзалдаг ... hүүлшын жэлнүүдтэ ... гандa селен гэжэ пре... болоhонhоо хойшо ху... гарзалхаяа болёо. Эн... сал ветеринарна ... аргалха эрхэтэй юм.

Үбэлжэлгын үедэ ... тай үбhэ хонидо ... hаа, түлынь А, Д ... дуталдажа, доторой б... үбшэндэ дайрагдадаг. ... үбшэнhөө зайсуулх... хан үбhэнhөө гадна, ... най зүйл эдюулжэ ... Үбhэнэй гурилда А ... болбосордог каротин ... Иимэ гурил эдижэ ба... таминаар дуталдадаг...

hайн харууhан ... хурьган шэгнүүрээ ... зэргээр 200—300 гра... лэг. Эды шэнээнээр ... лые 3-4 hаратайд... hалгаахада hайн. Эн... хурьгад тобиржоhон, ... эдижэ hураhан бай...

Б. М...
Буряадай хүдөө... институ...

МАЛША ХҮНЭЙ ДУУН

Харганата, Хүбшэ тайгата хадануудаар хашагдаhан хабшуухан гол. hарьдагай хормойhоо hабирhан жэжэхэн hубагуудаар ундалhан Харганата горхон хангай дайдые бүhэлжэ ядаhандал, шэнээгүйхэн матарна. Энээхэн горхон холошье хүрэнгүй, замдаа Бэлшэр горхондо шудхарна. Харганата горхон хэды багахашье hаа, замдаа ниилэhэн Бэлшэр горхондоо шэнэ эршэ хүсэ нэмээжэ, ульгам урасхалыень улам түргэн болгодог.

Ламажабай наhан энээхэн горхондол нютаг соогоол үнгэрнэ. Тэрээн тухай нютагаархинhаань бэшэ хүн мэдэнэгүй, дуулаашьегүй ёhотой. Теэд Ламажабай үдэр бүриин ажал нэгэл урасхалаар урдажа байдаггүй, ходол хубилжа бусалжа байдаг, хүшэршье, орёошье юм. Тэрэ нютагтаа юрын лэ малшанаар ажалладаг. Малша хүнэй ажал хүнгэн, бэлэн гэжэ амаалдаха хүн олдохогүйл ха. Малша хүнэй ажал хэды хүшэр бэрхэшье hаа, арад зондоо хүндэтэй, габьяатай ха юм. Ламажаб энэ хүшэр ажалаараа нютагайнгаа солые үргэлсэнэ, совхозойнгоо баялигые арьбадхалсана. Тиимэhээл тэрэ нютагтаа алдартай. Тэрэ 1951 онhоо хойшо отол мал ажалда хүдэлнэ. Эды олон жэл соо тэрэнэй хэды олон мал харууhалжа табиhыень тооложо барахаар аал. Алишье үедэ тэрэ ажалдаа амжалта түйлажа, Харганата горхонойнгоо Бэлшэрэй урасхал hабые нэмээhэндэл, түрэл ажахынгаа ашаг олзые нэмээлсэжэ, ажабайдалаа улам баян дэлгэр, hаруул hайхан болголсожо ябанал.

Үнгэрhэн зун, намарай үе соо Ламажаб Дылыков hамгантаяа хоюулан 167 толгой hарлаг, ортоон (hарлаг хайнаг хоёрhоо гараhан) бүрүүнүүдые абажа, hарьдагай хүбшын бэлшээридэ гараад, тэдэнэйнгээ толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэ соо 700 грамм нэмээжэ шадаа hэн. hарлаг, ортоон бүрүү, тугалнуудые харууhалхын тула дүршэл ехэтэй малшан хэрэгтэй байдаг. Юуб гэхэдэ, hарлаг, ортоон бага байхадаа бусад хальмаг гү, али нютагай үүлтэрэй үхэрэй тугал, бүрүүнүүдтэ орходоо өөдэргэн бэшэ, hула бэетэй, үбшэ хабшанда дайрагдахаар түргэн байдаг. hарлаг, ортоон мал дайралдаhан лэ юумэ эдижэ байдаггүй, ехэнхидээ хада уулануудай орёйгоор бэлшэхэ дуратай, хэмээр эдеэлдэг онсо илгаатай мал юм. Тиимэhээ hарлаг, ортоон бүрүүнүүд томо болоходоошье, таргалхадаашье удаан байдаг. Иигэжэ Ламажаб өөрынгөө олон жэлэй дүршэл дээрэhээ ойлгожо абанхай. Тиибэшье тэрэ hарлаг, ортоон бүрүүнүүдые харууhалхадаа, бусад малшадта орходоо hайн амжалта түйлажа амжадаг.

Энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ Ламажаб Дылыков үнинэй малшан Лубсан Шагдуровтай хамта эндэ, Харганатада гараа hэн. Эндэнь адуу малай бэлшэхэдэ таатай, хагда ногоогоор элбэг.

Халуун намараар Ламажаб Лубсан Шагдуровтаяа зүбшэжэ, урид холынгоо бэлшээринүүдые хэрэглэжэ эхилээ бэлэй.

— Урин дулаанай ута үедэ холынгоо бэлшээринүүдые хэрэглэхэдэ ашатай юм, — гэжэ Ламажаб Дылыков намтай уулзахадаа хөөрөө hэн. — Харин үбэлэй хүйтэндэ, үдэрэй богонидо дүтэ ойрынгоо бэлшээринүүдтэ малаа гаргахада hайн. Үдэрэй богонидо малаа холо абаашажа үрдихэгүй ха юмши...

Энэ жэлэй үбэлжэлгэ урданайхиhаа хүшэр байба. Заримдаа сүлөөтэйхэн сайлаха сагшье хүрэдэггүй hэн. Илангаяа тэрэниие түхашаруулаад абаhан нэгэ ушар Ламажабай ой ухаанhаа гарадаггүй.

Шэмэрүүн жабартай январиин нэгэ үдэшэ тэрэнэй малаа хадаhаа буулгажа ябахадань, гэнтэ мал юунhээшьеб айн үргэжэ, ютэ юугүй мөөрэлдэн, таран бутаршаба. Ламажабай hүхиргэ табиhаар гүйлгэжэ ябаад лаблан хараашалхадань, hүрэг соонь гурбан шоно орошонхой, hүйд татажа байба. Сонюн мэгдэhэндээ Ламажаб нюргандахи буугаашье абаха сүлөөгүй, ташуураа далайhаар сэхэл шононууд гээшэ шуумайба. Нэгэ хашарагайнь борьбодо аhажа үрдиhэн удамарша шоно тэрэнэй ташуурhаа халба hүрэжэ, бүргааhа руу гулгиржа үрдибэ. Нүгөөдэ хоёр арьяатадынь тэрэниие обёорhоор хоёр тээшээ таhаран тэрьелжэ арилбад. Тиихэлээрнь Ламажаб буугаа абажа, арьяатадай хойноhоо хэдэн удаа буудаба. Тииhээ хойноо мүнөөхи хашарагтаа ерэхэдэнь, тэрэнь шонодо хазагдашаhан байба. Малшан тэрэ хашарагаа нилээдгүй аргалжа эдэгээгээ.

Үбэлэй үедэ арьяатад тэдэнэй ажал хүдэлмэридэ hаад тойбо ушаруулаа. Тиибэшье Ламажаб Дылыков хамта ажалладаг Лубсан Шагдуровтаяа үүсхэл оролдосотойгоор ажаллажа, үбэлжэлгые hайн үрэ дүйнтэйгөөр үнгэргэбэ.

1961 ондо Ламажаб Дылыков Коммунис партиин гэшүүн болоходо абтахадаа: «Хаанашье ябахадаа хамтын хэрэгэй түлөө оролдон, үнэн сэхээр ажаллахаб» — гэжэ хэлээ hэн.

Ламажаб тэрэ хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ, агуу партиингаа захяа заабариие бодото ажал хэрэгээрээ үнэн сэхээр бэелүүлжэ ябанал. Үбэлжэлгын үедэ тушаажа абаhан 143 толгой хашарагуудаа бүрин бүтэн ондо оруулаа. Хашарагуудайнь хүсэ тамир hайн.

Харууhалжа байhан малайнга hайн байхада тэрэнэй досоо тэниiглэн байдаг. Илангаяа хүйтэн жабарта үбэлэй, хагсуу hалхита хабарай сагуудые эрхим үрэ дүнтэйгөөр үнгэргөөд байхадаа, ямар нэгэ хэсүү дабаа амжалтатай дабаhан хүндэл омогтой ябадаг. Мүнөө зарим үдэрнүүдтэ хорон хүйтөөр hалхилжа, бордоhо саhан шэдэлбэшье, тала дайдадань хабарай шэнжэ үзэгдэжэ, тэрэнэй баяр омогорхолые бадараана.

Эдээхэн урдань бэлшэжэ байhан 143 толгой хашарагуудаа зунай үедэ шахан таргалуулаад, намар гүрэндэ тушааха юм. Тиихэдээ хашарагуудайнь толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 260 килограммhаа дээшэ байха зэргэтэй. Ламажаб Дылыков иимэ амжалта түйлаха байhандаа этигэнэ. Ажалайнгаа бүхы амжалтануудые В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо бэлэг болгон зорюулха хүсэлэнтэй.

Мүнөөдэр игаабари дулаахан үдэр байжа, Ламажабай сэдьхэл дуунай аялгаар халинги. Тэрэ дуулажа ороно. Аажамханаар, уянгатайгаар зэдэлhэн дуунайн аялга хабарай тала дайдые үлгыдэhэн шэнгил. Нэгэ дуу дуулаhанайнгаа удаа тэрэ түр зуура шэмээгүй болон, дуулаhан дуунайнгаа аялгын сууряанай хойто hарьдагай хасар мүргөөд эрьежэ ерэхые хүлеэhэндэл шагнаархан hууна. Хоолойнгоо халта мохитог гэhэнтэ голхорhон шэнги. Теэд Ламажаб иимэ сүлөөхэнөөр, тала дайдын зэдэлсэ үнишэйшье дуулаагүй ха юм. Үбэлэй хүйтэнь дуу дуулажа ябаха аргашье байгаагүйл. hайндэрнүүдтэ хүндэгэ үргэжэ, духаряагайл дуу дуулахаhаа бэшэ дуулаагүйл. Олон жэлдэ мал адуулжа ябахадань, дуун тэрээндэ үнэн сэхэ ханиинь мэтээр hанагдадаг.

Ламажаб хэдэн удаа хоолойгоо заhасагаад, дахин дуулажа ороно:
Сэгээрэн холоhоо туяарагша
Сэнгүүхэн Буряадни hайхан даа...

Энэл даа тэрэнэй дуратай дуунуудай нэгэн. Дуунда дуратай малша хүнэй сэдьхэл hайхан даа.

Федор ЦЫДЕНЖАПОВ,
Захаамин. Далахайн совхоз.

МОДО УРАДХУУЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ

САГ СООНЬ ДҮҮРГЭХЭ ХЭР...

Үдэр үнгэрхэ тума хабарай игаабари дулаан үдэрнүүд олошоржо, газар дайдын саhан, гол горходой мүльhэн хайлажа эхилэнхэй. Эгээл энэ үеэр Үдын модо урадхуулгын конторын участогуудта бэлэдхэлэй хүдэлмэриин бурьялма хаhа ерээ.

Модо урадхуулгын участогуудай коллективүүд эдэ үдэрнүүдтэ ехэл сүлөөгүй. Тэдэнэр байгша ондо бүхы дээрээ нэгэ миллион 162 мянган кубометр модо урадхуулха түсэбтэй. Энээнэй 840 мянган кубометрынь Онохойн модоной комбинадта, 322 мянган кубометрынь Буряадай мебель хэдэг, модо болбосоруулгын комбинадта, мүн авиационно, шэлэй завод, барилгын предприятинуудта, гортоп, городой бусад ажахынуудта хүргэгдэхэ юм. Гадна түмэр замаар ехэ модон бусад область, хизаарнуудай шэнэ барилганууд эльгээгдэхэ.

Үнгэрhэн үбэл Хүртэйн, Худанай, Хоринн, Хүрбын, Хандагайн леспромхозууд мүльhэн дээрэ модо зөөжэ ябталhан байна. Энээнэй ашаар ехэ мүнгэн алмагдаха, олон хүдэлмэришэд хүндэ ажалhаа сүлөөлэгдэхэ болоо. Мүльhэнэй хайлахатай хамта 280 мянган кубометр модон урадхуулагдахань гээшэ. Энэ жэлдэ саhан бага. Модо урадхуулгын үедэ Үдын бассейнэй голнуудта уhан бага байхаар хүлеэгдэнэ. Модые hаадгүйгөөр урадхуулхын тула Худан, Хүрбэ, Анаа, Үдэ голнуудай эхинүүдтэ хамта дээрээ 10,5 миллион кубометр тошон халяагдаа.

Модо урадхуулгада эртээнhээ hайнаар бэлдэхэ шухала. Нёдондонойхиhоо hураггүй ехэ, харюусалгатай зорилго модо урадхуулагшадай урда мүнөө табигданхай. Юуб гэхэдэ, энэ жэл модо урадхуулгын график октябриин нэгэндэ дүүргэгдэхэ. Тиихын хажуугаар урда жэлнүүдтэ уhан соо шэнгэhэн, эрье шадар үлэhэн модон суглуулагдаха. Гурба, дүрбэн жэл соо элhэндэ дарагдажа хэбтэhэн модые абажа хатааха гээшэ бэлэн бэшэ. Онохой тосхонhоо доошолон, Улаан-Үдэ хүрэтэр зарим газарта ехэ модон уhанда шэнгэнхэй. Тэрэниие дууhан суглуулха хэрэгтэй болоно. Энэ жэл Онохой тосхонhоо доошо модон урадхуулагдахагүй юм.

Модые саг соонь урадхуулхын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Нэн түрүүн голнуудай hаба сэбэрлэн бэлдэхэ шухала. Шулуу, мүшэрөөр даамба, хаалта болон бусад гидротүхеэрэлгэ бариха хэрэгтэй байгаа. Голнуудай мүльhөөр хүшагдахатай хамта түсхай түхеэрэлгэ баригдажа эхилhэн, мянга гаран погонно метр даамба, хэдэн мянган метр утатай шулуун залалта, хүүргэ хамгаалха, модо бариха ута боон баригдаа.

Хүрбын модо урадхуулгын участогай (начальнигынь нүхэр Митин), Худанай участогай (начальнигынь нүхэр Ушаков), Онохойн рейд (начальнигынь нүхэр Хомяков) коллективүүд модо урадхуулгын бэлэдхэлэй хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулаа. Харин Дээдэ-Үдын, Дунда-Үдын модо урадхуулгын участогуудай хүдэлмэришэд хожомдожо ябана. бэлэдхэлэй хүдэлмэриие миин 40—50 процент дүүргэнхэй. Модо урадхуулгын эхилтэр бэлэдхэлэй бүхы ажал хэжэ дүүргээгүй hаа, хаhа сагай ерэхэдэ модо урадхуулгада бэрхэшээлтэ байдал тохёолдохо. Тиимэhээ участок, рейд бүхэнэй начальнигууд, техноругууд, мастернууд энэ асуудалда ехэ анхарал хандуулжа, модо урадхуулгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр ...гатай.

Үдын модо урадхуул... ро 1968 оной июл... түсэблэлгын, эконом... шуулгын шэнэ гурим... жа эхилээ. Тиигэжэ ... хэхэ, ажалай бүтээсые ... хэ, ажалай журам hай... автомашина, трактор... механизмуудые hайна... хые оролдоно.

Леспромхозуудай, ко... бинадай ОРС-ын хүд... уялга мүн лэ хүндэтэй. ... хуулагшадые hайн ... хоолоор, эд бараа... гээшэ бahал шухала ... тогууд, рейднүүдэй ... ловонуудые эмхидхэ... пикэдүүдтэ автолав... асуудал шиидхэхэ...

Бүхы участогууд, ... стакцинууд, пика... урадхуулгын түсэб ... гэгдэнхэй. Тиихэдэ ... метр модон хэды ... урадхуулагдахаб, нэгэ... метртэ урадхуулага... ямар үнэ сэнтэй бай... кет бүхэндэ хэды ... ямар салин абаха, ... даабаряа дүүргэhэн... шагналай үгтэхэ ту... логдонхой.

Конторын хүдэлм... Ленинэй 100 жэлэй ... ажалай бэлэг бари... социалис уялга аба... модо урадхуулгын бэ... дэлмэри апрелиин 25... Үдэ голоор модо ура... раалагдаhан болзорhоо ... рөөр урид дүүргэхэ ...

Д. А...
Үдын модо ура...
конторын ...
таhагые ...

Аймагуудай арадай хиналтын комитедүүдһээ мэдээсэнэ

...ТАСЫН ХЭМЖЭЭН — ҮРЭҺЭНЬӨӨ

...й аймагай колхоз, сов... ...дэг газарайнгаа хүрь... ...рта, нютагай уларилай ...оной хэмжээндэ хүрэ... ...а абанагүй. Ороо һо та... ...һэ хүрэнгэдэ зохихо ан... ...уулдаггүйһөө нимэ хой... ...еолдодог байна. Энэ ...раада абажа, аймагай ...алтын комитет ажахы... ...һэ хүрэнгөө ямар зэр... ...эжэ байһые намарһаа ...алтадаа абажа, шалгал... ...га бэшэ эмхидхэлэй хү... ...буулна.

...хинагшадай урда тээнь ...н дутагдалнууд. Дурад... ...нүүд Саянагай совхоз... ...гагүйгөөр дүүргэгдэнэ ...эй аймагай арадай хи... ...итет тусгаар тэмдэглэ

...о ургамал тариха түсэб... ...да хэрэгтэй үрэһэнэй 30 ...гү, али 3036 центнер гүйсэд сэбэрлэгдээгүй, 45 процентнь ургаха шадалаар бирагүй, 70 процентнь ехэ шингтэй байба.

Совхозой Охор-Шэбэрэй отделенидэ хартаабхын хүрэнгэ муугаар хадагалагдажа, 840 центнер тухайнь хүлдэһэн, гутаһан байна.

Хабарай тарилгын үрэһэндэ анхарал багатайгаар хандадаг байһан тухайдань совхозой директидэ комитедэй зүгһөө һануулга хэгдээ. Тинхэдэ ахалагша агроном нүхэр С. С. Парьяновта шанга донгодолго соносхоо.

Хартаабхын хүрэнгэ гутааһан Охор-Шэбэрэй отделениие даагша нүхэр С. Г. Отбоев, бригадир нүхэр Ш. Г. Отбоев гэгшэд арадай хиналтын комитедэй шиидхэбэреэр хоёр-хоёр һарынгаа салингаар, үрэһэ хадагалдаг хранилищиие даагша нүхэр Хандранов — нэгэ һарынгаа салингаар яла түлэхэ болоһон байна.

...БАЙ МАЛ АЖАХЫДА ...ОХИДОЛТОЙ

...гүй, ашаг шэмэгүй мал ...ды ехэ гарзатай, хохи... ...һэн хөөрэлдөөн, тоосол... ...мунизм» колхоздо тү... ...жэл болоно бэшэ. ...э жэлдэ энэ колхоз ...бүриһөө 60 тугал абажа ...һэн. Энэ жэлдэшье түл ...гаар хубилалта хээгүй. ...ды баримта дурдалтай. ...ой эхинһээ хойшо түрэ... ...зуу гаранинь саг соо... ...до оруулагдаагүй. Гуша ...ой хюһаран үнеэд хахад ...ой соо һубай ябана. ...һубайрдаг шалтагаан ...искусственна үрэжүүлгэ ...э хэгдэнэ. Хүшэ тамир ...рай үнеэдтэ һайн тэжээл ...үгтэнэгүй. Үнеэн бүри ...бухэндэ тугал абадаг ...салин хүлһэнэй талаар ...гүйгөөр урмашуулагдана. ...й һү һаалиин фермэ ...риг сэбэр, зоотехниче... ...турим мууса сахигдана. ...лэн, хүхэнинь арилгаг... ...үдгаагданагүй. Ариг сэбэ... ...дань һаалишадта шуха... ...г — аршуул, вазелин, ам... ...ааха, арюудхаха зүйл үг... ...иимэ шалтагаанһаа фер... ...һаагдаһан һүн муу ша... ...йдаг. Тодорхойлон дур... ...ондо аяар 300 центнер ...б холисотой байһан тула... ...р сэгнэгдэжэ. колхозынь ...арзада ороо һэн. ...үдтэ эрхилэгдэхэ зэргэ... ...р һайжаруулгын хүдэл... ...онгүй гэһэн тобшолол ...утагдалнууд үзэгдэнэ. һүтэй, тобир түлтэй үнеэдые, түл түрэсыень зоотехническэ эрилтын ёһоор бүридхэхэ, үсхэхэ оролдолго гаргагданагүй. Эгээл һайн үүлтэртэй гэжэ нёдондо фермэнүүд дээрэһээ шэлэгдэһэн 120 эмэ хашараг ёһотой хоол, харууһанда мүнөө болотор табигдаагүй, ниитэ һүрэгүүд соо ябаһаар.

Хамтын малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ тухай партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол бэелүүлхын тула «Коммунизм» колхозой правлениин мүртэй оролдолго гаргаагүй дээрэһээнь хүдэлмэридөө хайхарамжагүйгөөр хандаһан, зоовет мэргэжэлтэдтэ, фермэнүүдые даагшанарта эрилтэ багатай байһан дээрэһээнь эдэ дутагдалнууд ушараа гэжэ Улаан-Үдын аймагай арадай хиналтын комитет тобшолол хэһэн байна.

Даадаг ажал хэрэгтээ ханамжагүйгөөр хандаһанай түлөө колхозой ахалагша зоотехник нүхэр Б. Д. Дабацыренов, фермын үрэжүүлэгшэ, тоо бүридхэлшэ байһан нүхэр Л. Н. Анохин гэгшэд хахад-хахад һарынгаа салингай хэмжээтэй яла түлэхэ болоо.

«Коммунизм» колхоздо хамтын мал олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар тохёолдоһон дутуу дунданууд Улаан-Үдын аймагай бусадшье ажахынуудта үзэгдэнэ гэжэ онсолон тэмдэглээд, зохихо хэмжээ дары абахыень арадай хиналтын комитет ажахын хүтэлбэрилэгшэдые, ахалагша мэргэжэлтэдые уялгалаа.

ХАЛУУН ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАЛСАЖА...

Газар тареалангай бүхы хүдэлмэриин оньһожоруулагдаһан дээрэһээ ажалай бүтээсын, ашэ үрынь дээшэлжэ байһан ушарай бүгэдэндэ мэдээжэшье һаа, «XXI партсъездын нэрэмжэтэ» колхоздо хүсэтэ зэр зэмсэгүүдэй, элдэб түхеэрэлгэнүүдэй харууһан, хадагалалгада хайша хэрэгээр хандадаг ябадалай үзэгдэдэг байһаниинь арадай хинагшадай һанаа сэдьхэлые зобоодог һэн. Тарилга, хуряалгын хаһа болзор, шанар тушаа гол түлэб анхараад, трактор, комбайнуудаа хэн, ямараар харууһалнаб, хэр зүбөөр ашагланаб гэжэ арадай хинагшад даамгайгаар һонирходог, шалгадаггүй байһан.

Колхоздохи арадай хинагшадай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ Андрей Иванович Гнеушев түрүүтэй эдэбхитэд даажа ябаһан трактор, комбайнуудаа ажалай халуун хаһа соо хэн ямараар хүдэлгэжэ гарааб гэжэ үнгэрөөшэ намарай хуряалгын дүүрэмсээр нарин гэгшээр шалгажа ороо бэлэй.

Тиин колхозой бүхы трактор, машинанууд, зэр зэмсэгүүд мастерскойн дэргэдэ нэн түрүүн суглуулагдаһан, урда жэлнүүдтэ айлнуудай газаагуур энэдэ, тэндэ саһа шоройдо дарuулжа, жэбэржэ, харууһа муутай хэбтэдэг һаа, мүнөө ёһотой һайн хадагаламжада табигдаһан байна. Тиигээд хэдэй ябаһан трактор, комбайн гү, али ондоо машинанууд хаһа соогоо хэр зэргэ хүдэлгэгдөөб, ямар ажал бүтээгдээб, хэды шэнээн гаргаша хэгдээб, ямар заһабари хэрэгтэйб гэжэ арадай хинагшад инженер, механигуудтай, дүршэлтэй бэрхэ механизаторнуудтай хамта тодорхойлоод, тусхай тобшололнуудые хэһэн байгаа.

Элирүүлэгдэһэн гол дутагдалнуудай нэгэниинь гэбэл, адли байдалда хүдэлбэшье, механизаторнууд ажалай бүтээсэнь адли бэшэ байба. Зариман өөдэтэй юумэ хээгүй аад, хэмһээ үлүү түлишэ галдаһан, техническэ харууһанда баһал бага бэшэ гаргаша хэһэн, тиигэбэшье даажа ябаһан трактор, комбайндань ехэ заһабари хэрэгтэй болоһон байгаа. Энэ ушар зарим механизаторнуудай техникэдээ харюусалга багатайгаар хандадагые, нүгөөдүүлэй шадабари, мэргэжэлээрээ тулюуршат байһаниие гэршэлээ. Нүгөө талаһаань абабал, колхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө механизаторнуудта дутамагаар туһалдаг, тодорхой хиналта багаар хэгдэдэг гэжэ тэмдэглэгдээ.

Техникын ямараар ашаглагдадаг байһые тодорхойлһон шалгалтын дүнгөөр колхозой правлениин үргэн заседани татагдажа, арадай хинагшадай элирүүлһэн дутуу дунданууды усадхаха хэмжээ ябуулга хараалагдаа һэн. Тиин машина, техникын үбэлэй заһабари урда урданайхиһаа нарин нягтаар, трактор, комбайнуудай эзэд — механизаторнуудай өөһэдэйнь хабаадалгатайгаар хэхэ гэһэн шиидхэбэри арадай хинагшадай гол анхаралда табигдаһан байгаа. Эдэбхитэй хинагшадай дунда колхозой эрхим жолоошон Аким Потапович Перелыгин, түрүү комбайнер Даврен Яковлевич Перелыгин, бэрхэ тракторист Илья Елисеевич Иванов заһаха хүдэлмэридэ илангаяа үүсхэлтэйгээр хабаадалсажа жэшээ харуулхатаяа хамта, эрхим шанартайгаар ажаллахые уряалдаг, нүхэдөө эмхидхэн элсүүлдэг байба. Тиихэдэ техникэ, зэмсэг заһабарилгын, үбэлэй хүдэлмэридэ ашаглалтын хойноһоо хиналтые арадай хиналтын бүлэгэй механизациин секторэй гэшүүд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэ Иосиф Денисович Тюрюханов хангаха болоһон байгаа.

Машина, техникын заһабари хэр график соогоо, ямар шанартайгаар хэгдэнэб гэжэ элирүүлхын тула тус сектороэйхид декабриин һүүл багаар колхозойнгоо МТМ-эйн хүдэлмэри шалгаһан, зарим тэды дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ абхуулһан юм. Тиигэжэ техникэ, машинануудай үбэлэй заһабари урда урданайхиһаа эмхитэйгээр ябуулһанһаа колхозой бүхы трактор, анзаһан, сеялкэ болоод хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ бусад зэр зэмсэгүүд февралиин 23-да бэлэн болгогдоо. Заһабариин һүүлээр малай тэжээл шэрэлгэдэ, бусад хүдэлмэридэ ашаглагдаһан зарим тракторнууд МТМ-дэ дахинаа оруулагдажа, тэдэндэ шухала техническэ харууһан, бага сагын заһабари хэгдэжэ дүүрэө.

Колхозой правлениин, партийна комитедэй тогтооһоной ёһоор, хабарай тарилгада тракторно-тарян ажалай бригаданууд хоорондо ниитын харалга арадай хинагшадай, мэргэжэлтэд, эдэбхитэдэй хүсөөр ябуулагдахаар шиидхэгдээ. Бүхы гэнжэтэ тракторнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэдэ хүрэхөөр механизаторнууд хүсэд томилогдонхой гү, үрэһэ хүрэнгэһөө эхилээд, хабарай тарилгын шухала зүйлнүүд дуталдахагүй, һайн шанартайгаар бэлэдхэгдэнхэй гү, таряашад, механизаторнуудай ажалһаа сүлөө сагтаа амарха, хоолдохо арга боломжо хэр таатай зохидоор хангагданхайб — эдэ гол асуудалнуудаар арадай хинагшад һонирхоно. Элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудаар түргэн хэмжээ абхуулна.

Тарилгын түрүүшын үдэрһөө хүдэлмэриин эрхим шанарай түлөө гэмсэлые арадай хинагшад эмхидхэн толгойлхоор зоригжонхой. Мүнөө тэрнэн ажалай бригаданууда арадай хинагшадай постнууд эмхидхэгдээ.

Ороо һото ургамалнуудай тарилгын талмай нёюндонойхиһоо 300 гектараар үргэдхэгдэхэ, гектар бүриинь ургасые нэгэ центнерһээ бага бэшээр дээшэлүүлэн, 12—13 центнер хуряан абаха гол зорилго XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз табинхай. Энээнээ амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь таряашад, механизаторнуудта арадай хинагшад шадал зэргээрээ хамһалсаха, тодорхой туһаламжа үзүүлхэ гэжэ эрид шиидэнхэй.

В. СУКНЕВ, А. СТРЕКАЛОВСКИЙ.

Бэшүүрэй аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой эрхим токарь, коммунис ажалай ударник Михаил Григорьевич Рандин.
Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Телефон • Телеграф • Радио

ХИЛЫН ГААНАҺАА

УРДА ВЬЕТНАМАЙ ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ МЭДҮҮЛГЭ

Урда Вьетнамай журналистнуудай — патриодууд ба демокрадуудай ассоциаци мэдүүлгэ толилжо, Куангнгай провинциин Баланганд ахи концентрационно лагерьта, Контум провинциин Конго-Хо-Риньдэхи концентрационно лагерьта американ империалистнуудай, Сайгондохи туһамаршадайнь хэһэн гэмтэ ябуулгануудые эрид шууд буруушаагаа гээд Освобождение гэжэ хэблэлэй агентство Урда Вьетнамһаа дамжуулна.

Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын тэмсэлые фашис онол арга хэрэглэн дарахые американ империалистнууд, Сайгондохи туһамаршадынь һэдэнэ гээд мэдүүлгэ соонь онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

1968 оной ноябрьһаа хойшо Тхиеу-Ки-Хьюнгын захиргаан гансахан лэ Сайгондо 24 газетые хаагаа. Париждахи хэлсээнүүдэй ябаса тухай бэшэдэг, Вьетнамда амгалан байдал һэргээхэ эрилтэ хэдэг, туһамаршадай засаг түрые шүүмжэлдэг журналистнуудые түрмэнүүдтэ хаагаа гээд мэдүүлгэ соо заагдана.

Урда Вьетнамда гэмтэ ябуулганuудые хэһэнэйнь түлөө США-гай империалистнуудые, туһамаршадайнь бүлэгые шоо үзэн эрид шангаар буруушаахыень, ээрхэг түримхэй дайн байлдаае болюулха, США-гай ба туһамарша оронуудайнь сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа удаарууланагүй гаргаха, доторойнгоо хэрэгүүдые НФО-гой программын ёһоор өөһэдөө шиидхэхэ арга боломжо вьетнам арадта олгохо эрилтэ хэхыень бүхы дэлхэйн журналистнуудые ассоциаци уряалаа.

(ТАСС).

КПЧ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентство иигэжэ дамжуулна:

Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум апрелиин 17-до үдын хойно Пражскэ град соо болоо. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшэ О. Черник заседани дээрэ түрүүлэгшээр һуугаа.

Центральна Комитедэй эмхидхэлэй хүдэлмэриин зарим асуудалнуудаар нүхэр А. Дубчек заседани дээрэ түрүүлжэ үгэ хэлээ. КПЧ-гэй ЦК-гай гүйсэдхэхы органуудта эмхидхэлэй талаар хубилалтануудые оруулхые тэрэ дурадхаа. Энэ дурадхалынь партиин ЦК-гай Президиумдэ пленумэй болохын урда тээ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. КПЧ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретариин уялгаһаа өөрыень сүлөөлхые А. Дубчек гуйһан байна.

Нүхэр Дубчегай дурадхалаар Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй шэнэ нэгэдэхи секретаряар нүхэр Густав Гусак гэгшые пленум һунгаа.

КНДР-тэ ЭСЭРГҮҮ ХАРАТА ЯБУУЛГА

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Американ сэрэгэй самолёт апрелиин 15-да КНДР-эй агаарай хилые дабаад, Корейн Арадай армиин авиацяар буудуулан унагаагдаһан байгаа. Энээнтэй дашарамдуулан, тус ушарые зүбшэн хэлсэхын тулада эблэрэлгын талаар сэрэгэй комиссиин заседани зарлаха эрилтэ Корейн тала хэһэн байна.

КНДР-эй Национальна обороной министр Цой Хенэй приказ апрелиин 17-до КНДР-эй хэблэлдэ толилогдоо. Тагнуул хэхын тулада КНДР-эй агаарай хилые хуули бусаар дабаһан американ тагнуулай самолёдые буудажа унагааһан подразделениин сэрэгэй алба хэгшэдтэ Корейн Ажалай партиин ЦК-гай ба КНДР-эй правительствын зүгһөө министр энэ приказ соогоо баясхалан хүргэһэн байна.

БУРУУШААЛГЫН ЗАБАСТОВКО

ПАРИЖ. (ТАСС). Апрелиин 16-да Парижай түхэл шэнжэнь юрэ бусаар харагдадаг байба. Хэдэн олон магазинуудай ба алаабхинуудай витринэнүүд хаалтатай байгаа. Хүнэй дүүрэтэрээ ходоодоо сугларлаг кафе ба ресторанууд хооһон байгаа. Парикмахернуудай, тамхинай алаабхинуудай, аптекэнүүдэйшье үүдэнүүд нээгдээгүй.

Засагаархидай налогой, экономическа ба социальна политикада эсэргүү буруушаалгын тэмдэг болгон ниитэ национальна забастовко соносхоһон француз жэжэ наймаашад ба гар олзоборишод «Витринэнүүдэй хаалтатай байха үдэр» үнгэргэһэн байна. Тусхайлбал, үргэн хэрэглэлэй эд бараанда налог ашалгые дары түргэнөөр доошолуулха, үбшэлэлгын ба үбгэрэн хүгшэрэлгын социальна страховани байгуулха эрилтэ тэдэнэр хэһэн байна.

Забастовко эмхидхэгшэдэй — али бүхы ажалай француз хүн зониие нэгэдүүлдэг профессиональна организацинуудай мэдээнэй ёһоор бүхы француз жэжэ наймаашадай ба гар олзоборишодой 90-һээ 100 хүрэтэр процентнь буруушаалгын хүдэлөөндэ хабаадаһан байха юм.

Газетэнүүдэй нэгэн һаналтайгаар мэдэрһэнэй ёһоор забастовко бүхы орон дотор ехэ амжалтатайгаар, эмхитэйгээр, уршаг тулалдаагүйгөөр үнгэрөө. Энэ хадаа национальна забастовочно комитедэй мэдүүлһэнэй ёһоор, «өөһэдынгөө эрилтэнүүдые хангуулха ябадал түйлахаар ажалшадай шууд шиидэнги байһан тухай» гэршэлжэ үгэнэ.

Наймаашадай болон гар олзорилогшодой хүдэлөөнэй иимэ ехэ далайсатайгаар болоһон ушар Францида урда тээнь хэзээдэшье үзэгдэдэггүй байгаа гээд «Юманите» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Ниитэ национальна забастовко хэжэ, засагаархидай политикада дурагүйлхэжэ байһанаа тэдэнэр харуулаа. Ушарынь хадаа засагаархид томо компанинуудта, универсальна магазинуудта үлүү һайн байдал хангаад, жэжэ наймаашад болон гар олзорилогшодто налог ехээр ашажа, хэсүү бэрхэтэй байдал тохёолдуулна.

ЭЗЭМДЭГШЭД ХОХИДОЛДО ОРОНО

АММАН. (ТАСС). Палестинын «Национальное освобождение» гэжэ организациин коммюнике эндэ толилогдоо. Тэрээн соо мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, Хеброн город шадар апрелиин 14-дэ араб партизануудай дайшалхы ябуулга хэһэнһээ уламжалан, 35 үлүүтэй израиль солдат ба офицер алуулһан, шархатаһан, хэдэн танк, сэрэгэй автомашинанууд усадхагдаһан байна.

Араб партизануудай дайшалхы бүлэг апрелиин 15-да Ашдот-Яаков шадар ябаһан израиль эзэмдэлгын сэрэгэй харуулые доботолжо, хоёр танк, хоёр томо буу, хэдэн сэрэгэй автомашина усадхаа.

ЧССР-һээ СҮЛЭГДЭБЭ

ПРАГА. (ТАСС). ЧССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын мэдээсэл эндэ толилогдоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Канадын эрхэтэн Смарт, Финляндиин эрхэтэн Реландер, США-гай эрхэтэн эхэнэр Петерс һаяшаг Чехословакиһаа сүлэн ябуулагдаһан байна. Эдэ эхэнэрнүүд ЧССР-тэ байха үедөө ЧССР-эй хуули ёһонуудта тааруугүй удхатай хуудаһануудые тараадаг байгаа.

ТАГНУУЛАЙ-САМОЛЁДУУД АМГАЛАН БАЛТИКА ДЭЭГҮҮР НИИДЭНЭ

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). НАТО-до хамаатай аад, тагнуул хэхэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаһан «ЕС-121» түхэлэй тагнуулай-самолёдууд Балтиин далай дээгүүр ходоодоо ниидэнэ. Энээн тухай мэдээсэхэдээ, иимэ түхэлэй самолёт КНДР-тэ һаяхан буудуулан унагаагдаһан байгаа гээд Швециин «Афтонбладет» газетэ һануулна.

«Натовско автобусууд» гэжэ нэрлэгдэһэн дүрбэн мотоортой американ самолёдууд Швециин агаарай хилэнүүдые дабана гээд «Афтонбладет» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

„НИИДЭДЭГ ПУЭБЛО“

ВАШИНГТОН. (ТАСС). КНДР-эй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй һаяхан буудажа унагааһан американ самолёдой тагнуул хэдэг самолёт байһыень хэншье нюунагүй, «ЕС-121» гэжэ тагнуулай самолёт тухай эндэ хэлэгдэнэ гээд Пентагоной түлөөлэгшэ мэдүүлээ, «юрын тагнуулай ниидэлгэ хэхэ» үедөө энэ самолёт буудуулан унагаагдаа гээд США-гай правительствын түлөөлэгшэ мэдээсээ.

«ЕС-121» гэжэ самолёт хамта дээрээ 6 тонно шэгнүүртэй тагнуул хэхэ мүнөө үе сагай электронно түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай гээд информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ. Эдэ түхеэрэлгэнүүдэй тоодо радиолокационно станци, агаарһаа хамгаалха газар дээрэхи түхеэрэлгэнүүд тухай мэдээнүүдые дары түргэнөөр дамжуулха оньһо түхеэрэлгэнүүд оролсоно. Энэ самолёдые «Ниидэдэг Пуэбло» гэжэ америкынхид өөһэдөө нэрлэһэн байха юм.

Долоо гү, али найман иимэ ниидэлгэнүүд хэгдээ, «һарадаа хоёр ниидэлгэ хэгдэдэг байжа болоо» гээд Сагаан байшан соо зүблөөнэй болоһоной һүүлээр сенадтахи республиканецуудай ударидагша Дирксен мэдүүлээ.

Шэнэ уршагта ушарһаа уламжалан, Вашингтоной политическэ ажал ябуулагшадай дунда горитой шуугаан гараа. Тагнуул хэлгээр США дан үнгэрөө бэшэ гү гэһэн асуудал США-гай зарим политическэ ажал ябуулагшад зүйтэйгөөр табина.

УРБАЛТАНУУДЫЕ ХЭХЭ ТҮСЭБҮҮД

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). 1967 ондо Грецидэ урбалта хэһэн сэрэгэй бүлэг НАТО-гой бэлэдхэһэн түсэбые хэрэглэһэн байгаа гээд Грециин олониитын элитэ ажал ябуулагша Андреас Папандреу мэдүүлээ. Правительстводань олониитын эсэргүүсэн ородог ямаршье орондо засагые сэрэгэйхидэй булимтаран абаха иимэ түсэбүүд НАТО-до бии гээд Салема (Массачесетс штат) городой колледждэ үгэ хэлэхэдээ, Папандреу онсолон тэмдэглэһэн байна.

Хүдэлмэригүйдэлгые усадхалга шухала асуудал болоно

БЕЛГРАД. (ТАСС). «Хүдэлмэригүйдэлгые усадхаха гээшэ шухала асуудал байһан зангаараа» гээд Югославиин «Привредни Преглед» гэжэ экономическа газетэ бэшэнэ. Ажалаар хангаха асуудалнуудай талаар союзна бюрогой һүүлшын мэдээнэй ёһоор, февралиин эсэсэй байдалаар орон дотор 389 мянган хүн хүдэлмэригүй байгаа.

Энэ асуудал шиидхэхын тулада оролдолгын гаргагдадаг болобошье, «ажал хүдэлмэри бэдэрэгшэдэй» тоо үсөөн болоногүй гээд газетэ мэдүүлнэ. Харин нёдондо жэлэй февралиинхитай сасуулбал хүдэлмэригүйшүүлэй ниитэ тоо мүнөө 50 мянга гаран хүнөөр олон болоһон байна.

Хүдэлмэри бэдэрэгшэдэй дунда мэргэжэлгүй хүдэлмэришэдһөө гадна, мэргэжэлтэй, дээгүүр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд, дунда ба дээдэ тусхай эрдэмтэй мэргэжэлтэд бии гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

ХУБИЛАЛТА

(ЗУРАГЛАЛ)

...дэ нэгэтэ бэшэ багша... ...лааржа, нэгэл багахан ...ай зүбшэдэг һэн:

...Үнеэхил Далай хэшээл... ...лта хээ. Гуурһа асаран... ...ээд, үшөө нүхэдэйнгөө ...булянал.

...Үдэр бүри Далай, Далай. ...тэйншье ходо уулза... ...эртэйнь хайшаншье гээд ...гдөө. Үгы, нихэдээ хү... ...лаагшэ гээшэ гүбди? — гэ... ...мдаа сүхэрэн хэлсэхэ.

...дахи классай һурагша ...Дондоков найман жэлэй ...тэ Исэнгын һургуу... ...муу һурагшадай тоодо ...«заһаршагүй» гэжэ тоо... ...һэн. Һургагшын үгэ ...гүй, номоо үзэдэггүй, ...һаашье арсадаггүй. ...үүн уданшьегүй һургуу... ...лаад, хүдэлжэ эхи... ...ээд арбан дүрбэ наһатай ...үлүү ехээр бүтээжэр... ...юумэн хаанаһаа олдоод... ...хахад жэл тухай энэ ...раар зайгуултаад, оло... ...нинь гэхэдэ, «муу ...гажэ нэрэшээ.

...үтлөөгүүр совхозой ...кабинедтээ дуудажа

...ай, Далай, бидэ шамайе ...мэргэжэл олгодог ...альгээхэ гэдэсэбди. ...— гэжэ асуугаа.

...хүн бүхэнэй хашар... ...забаридаг үгэнүү... ...хубүүн бахарда... ...эшье гэжэ хэлээхээ ...ндан, урьгаа харааад, ...оосоо болой: «Нам... ...ад хэлэбэ гэжэ гү? ...хубүүдые харааад ...аахадаа хахана...

...һаа таабаб? Теэд һургуулидаа муугаар һурадаг байһыем мэдэхэл ха юм».

— Ошохол болоолши даа, манда трактористнууд хэрэгтэй, — гээд, директор һууриһаа бодожо, хажуудань ерээд, мүр дээрэнь хүдэр гараа табиба:

— Ахир механизатор болохо гэжэ һананагүйб.

* * *

Нарһата тосхондо һуража байхадаа хаа-яа хүдхэрөөд, хэшээлнүүдээ хаяхадаа, зосоонь эжэлүүдгүй энэ хэлэһэн үгэнүүдынь ороодхидог бэлэй.

— Дөө, байгаал юм ааб даа. Муул хадаа муул зандаа үлэнэ бэзэб. — нүхэртөө иигэжэ хэды хэлээшье һаа, найдаһан хүнэй урда зэмэтэйгээ мэдэржэ, ахир механизатор болохо ёһогүйб гэжэ өөрөө өөртөө тангаригладаг һэн.

Уданшьегүй Исэнгын совхозой тракторист Далай Дондоков сэрэгэй албанда мордобо.

— Амаршалагты намайе. комсомолдо ороб. Сэрэгэй албан гээшэмнай хүнгэн хэрэг бэшэ ха юм. Коммунистнууд, комсомолнуудтай лэ Эхэ ороноо үнэн сэхээр хамгаалжа шадаха, — гээд нүхэдтөө бэшээгээ һэн.

«Хуушанайһаа дабтахагүйе оролдоноб. Тамхяа хаяаб», — гэжэ заримдаа дуулгаха.

Албаяа дүүргэһэн хүбүүн үнгэрэгшэ жэлэй намар түрэл нютагаа бусажа ерэбэ.

Бусалга. Үнинэй хүлеэгдэһэн уулзалга. Буурал сагаан толгойтой эжынь хүбүүгээ энхэрэн үндэнэ:

— Хүбүүмни, бусажа ерэбэш даа. Одоол намайгаа амаруулхашни ха юм.

«Далай ерээ» гэжэ дуулаһан нүхэдэйнь орожо ерэхэдэ, эхын зосоо зүрхэ халима баяр түрэжэ юундэшьеб хойно-хойноһоо һубариһан нёлбоһоо пулаадайнгаа шэгшэгээр аршан һуугаа бэлэй.

Гурбан хоногой үнгэрөөд байхада, Далай шэб шэнэхэн «МТЗ-50» гэһэн марктай трактор тушаажа абаа.

Набтархан бэетэй, бүхы зүгэй һалхинда үлеэгдэһэн гэжэ мэдэхээр, хүри улаан шарайтай, урин дулаан нюдэтэй залуу хубүүнтэй Исэнгэ тосхондо уулзаабди. Зүгээр уулзахан бэрхэтэй: үдэр-һүнигүй, хүйтэн шуурган соогуур Далайн трактор хэлы айлдээр хүхинэн, холын гүүртэнүүдтэ малай хоол абаашажа үгэдэг.

Мүнөө хабарай тарилгын үе эхилхэнь. Үдэрөөр иимэ сагта гараа хармаандаа хэзэд, үйлсэ хэмжэлтэй гү?

Совхозой конторо орожо, хоёрдохи отделениие эрхилэгшэ Г. А. Донировтай уулзахадамнай:

— Далай гэнэ гүт? Бэрхэл хүбүүн. Хүнэй үгөөр. Эгээл харюусалгатай даабари Далайдал даалгагшабди, — гэжэ хэлээ.

Манай хөөрэлдөө шагнажа һууһан Мэдэг Бодиевна, совхозой бухгалтер, тодожо абаад, иигэжэ нэмээнэ:

— Энэ үнгэрэгшэ үбэл хагсуухан лэ байгаа даа. Хоёр һара үнгэрбэ, Амбар-Нуурай малшадта талха абаашажа ябаһан машинын мотоор эбдэршоо. Хойноһоонь хэниие эльгээхэб? Бодоот үзыт. 40-өөд градус хүйтэн. Халтагта бордоһолшонхой. Харгыгаа һайншье мэдэхэ хүнэй төөришэхөөр. Угайдхадаа амаралтын үдэр тудашоо. Хэн ошожо үгэхэ һэм гэжэ һанаабди. Теэд Далай орожо ерээд: «Энэ бэеэрээ ошохом гү?» — гэжэ һурахадань, ехэтэшье баярлаа һэмди».

...Далайе багадань бишье мэдэхэ һэм. Углуу тохойгоор тамхи татажа байхыень харахадаа, «хүйхэр лэ хүн болохо даа» гэжэ һанагша бэлэйб. Теэд би эндүүрээб.

Хахасахынгаа урда тээ «үдэшын дунда һургуули дүүргэхэ хүсэлэнтэйб» гэжэ мүнөө дээрээ тон, нюусаар Далайн хэлэһые һанахадам, минии эндүүрэлэн бури тодо болоно.

Залуу хубүүнэй урда үшөө олон бэрхэшээлнүүд ушарха. Зүгээр ямаршье бэрхэшээлдэ сухарихагүйгөө, тэдэнэй диилдэхэгүйгөө хубүүн ажал хэрэгээрээ харуулна.

С. БУДАЕВА.

...ай Соёлой ордоной артистнар хүдөө ажалшадай, хү... ...урда зүжэг наада харуулжа, олоной дунда мэдээжэ... ...һаяшаг энэ уран һайханай бүлгэмэй артистнар ком... ...ай зохёоһон «Сорочинская ярмарка» гэһэн хүгжэмтэ ...руулба. Энэ зүжэг нааданда наяад гаран хүдэлмэришэд ...юм. Тэдэнэр бултадаа эрхим һайнаар ажалладаг, коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн зон байба. Тэдэнэй харуулһан зүжэг наадан олоной һайшаалда хүртэжэ, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сорочинская ярмарка» гэһэн опереттын нэгэ үзэгдэл.

Б. ШОХКЕРЭЙ фото-зураг.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

ЛЕНИН ТУХАЙ СЭЭЖЫН БОДОЛНУУД

I.

Манай гэртэ
Ленин багшын морилhыень
Мартагшагүйб хэзээш...
Мартахагүйб хэтэдээш!
Хүрэг дүрсыень
хүгшэн эжынгээ
эльбэхэдээд,
Хоймор буландаа,
гунгарбаа дээрээ
hуулгаhыень.
Тэрээнhээ хойшо
мүргэлынш ондоо болоо
hэн:
Тэнгэриhээ бэшэ,
газарhаа
жаргал намдаа эреэд,
Уран,
сэсэн
үльгэршэ болоhой
хүбүүм,— гээд,
Удха зохёолой
нюуса тобшо
намда зүгнөө hэн...
Ингэжэ,
бишыхан
эрхэ тангил ябахадам,
Эхым зүрхэндэ
Ильич айлшалан ерээ hэн.
Ингэжэ
Будда
эхым зүрхэнhөө эгэрээ
hэн.—
Эгүүридэ мартахаар бэшэл
сэдьхэл hаналдам.

Энэ мүнөөшье
Ленин-Наран
гараад,
Энхэ Байгалымни
эрьен тойрон ябанал даа.
Хажуудань
хуур барнhан
үльгэршэн-буряад
Ханама сэсэн
домог дуугаа
дууланал даа.
Хоёр үбгэд мордобо
холын зам залган,
Хойноhоонь шагнахада,
хэтын юумэ зугаалнал.
Нэгэнинь
буурал толгойтой,
нүгөөдэнь — халзан,
Нэгэнинь
ямаан hахалтай,
нүгөөдэнь — hаарал.
Үльгэршын үбсүүндэ
Ленинэй орден ялараад,
Үнэхөөрөө
Ильичтэй
хүл нэгэдэн ябаhандли.
Хуурайнгаа хүбшэргэй
уран гоёор дуугаргаад:
«Харыт даа, багша,
байдалымнай»,—
гээд уриhандли.
Хөөрэлдөөнинь түбшэн,
ябадалынь түргэн,—
Хүбшын хуша,
Хүхэ Сэлэнгэ
эгээл тиимэ.

II.

Шуша дээрэхи
шүнэhэн гэрые нэршүүлэн,
Сибириин дуулгада
үлгэн, залган дууланам.
Урасхал Енисейн
мүнхын уhаар сүршүүлhэн
Уулын бүргэдэй
уурхай эндэ харанам.
Үлтэг тэмсэлшын
зүрхэн эндэ хатуужаа.
Үглөөнэй залингай
нэрьехые зүгнөө hэн.
Эгээл түрүүшын туяа
эндэ бадаруулан,
Энэ сонхоhоо
арад зондо түгөөгөө hэн.
Инаг Ангарай
баатар Енисейдэ дурлаhые
Энэ хэрэлсы дээрэhээ
энхэрэн хараа юм,
Урал, Байгал тээшэ,—
Эхэ Росси дээгүүр
Уряал табижа,
эндэhээ гараа hунгаа юм.
Дурасхаалта тэрэ гэрые
дуулыт, шүлэгшэд,
Дуулим Сибириин
hалхяар хуурдыт,
үльгэршэд!
Бээрэмэ хүйтэнш hаань,
эндэ мүрэн сарсадаггүй,
Бэлхүүhэсээ саhанш hаань,
эндэ ургы нардадаггүй.
Элшэтэ Ангарай ольhондо
үбгэд үтэлдэггүй.
Эршэтэ Байгалай долгиндо
дуунууд намхадаггүй.
Дуулыт, дуушад,
хүршэ Шушенска
хизаараа,
Дурдам Буряад нютагайм
түрэл ха юм шуhаараа!

Тэдэ хоёрнай эльгэсэн,
ябууд зугаалhаар,
Түгнэ,
Борьёо,
Баян-Голоор айлшалба.
Түрэлхидтэйм,
нютагаархинтайм ушарhаар,
Түрүү хүнүүдыемнай
халуунаар амаршалба.
Үхибүүд урдаhаань
түшэгэнэсэ гүйлдэжэ,
Үбгэн баабайнартаа
үглөөнэй мэндэ айладхана...
Сэдьхэлэй дулаан уулзалга
эгээл ингэжэ,
Сүлөөтэ арадайм
hайндэр боложо салгидана.
Энэ үглөөнэй
алтан наранай туяае
Эгүүридэ мүнхөөр
зүрхэн дээрээ тогтооноб.
Эршэтэ Сэлэнгын
Байгалда шудхардаг заяае
Ильичтэй уулзадаг зоной
заяантай холбоноб.

III.

...Үглөөнэй наранай
алтан туяан сасаран,
Үүлэгүй тэнгэриин
хирхаг үргэн гиихэдэнь,
би:
«Ильичэй нюдэнhөө
гайхамшаг сог бадаран,
Элдин дэлхэйе гэрэлтүүлбэ»,—
гээд hанадагби.

IV

Түрүүн мүшэдтэ ниидэн,
баhал түрүүлбэш,
Түрэл Ленин багшын
түүхэлhэн орон!
Тэнгэри дээгүүр
космонавтнууд тэгүүлбэш,
Тэдээндэ хэндэньшье
үзэгдөөгүйл бурхан.
Мэргэн
гүн байгал-нюдөөрөө
Ленин
Дээдэ замбиие
нэбтэ хараhан байгаал.
Олоной түлөө
унаhан баатарнуудай шарил
Одо мүшэд боложо,
замбуулинаар бадараал.
Апрель hарын
аянгата залин дэлдэжэ,
Альга ташалган
тэнгэри өөдэ залагдаал,—
Арадай сэдьхэл,
партиин ухаан
бүрилдэжэ,
Аладай замууд
арюун шугамаар табигдаал.

ТҮРҮҮШЫН ЗҮЖЭГ

Хяагта хотын соёлой байшангай дэргэдэ байгуулагдаhан арадай театрай hайн дуранай зүжэгшэд Михаил Кузнецовой «Хоёр үнгэ» гэhэн пьесээр түрүүшынгээ шэнэ зүжэг табиба. Энэ зүжэгые соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ Тамара Ушакова найруулан табиhан байна.

Зүжэгэй гол рольнуудта Хяагтын гидромилеоративна техникумэй студентнэр В. Бирко, В. Дегтярев, В. Столбиков, аймагай типографиин хэблэгшэ Г. Яковлев, трикотажна фабрикын хүдэлмэрилэгшэ В. Степанов гэгшэд наадаба.

Энэ пьесээр аймагай арадай театрай артистнуудай табиhан түрүүшын зүжэг Хяагта хотын театрта дуратайшуулда hайшаалтайгаар угтагдаhан байна.

КУБОГТА ХҮРТЭБЭ

СПОРТ

Хяагтын аймгүйсэдкомой дэргэдэхи физкультура ба спортын комитет аймагайнгаа футбольно командануудай мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн командада барюулха «Ургы» гэжэ кубок бии болгоо.

«Ургын» түлөө мүрысөөн hаяхан үнгэргэгдэбэ. Энээндэ аймаг сооhоо футбольно 10 команда хабаадаhан байха юм. Тэрэ тоодо Хяагта хотын трикотажна фабрикын, дунда hургуулинуудай, медицинскэ училищиин, гидромилеоративна техникумэй, Хяагтын адагай болон Хараахы тосхоной команданууд байгаа.

Трикотажна фабрикын футболистнууд мүрысөөндэ илажа, аймагайнгаа түрүүшын «Ургы» кубогта хүртэhэн байна.

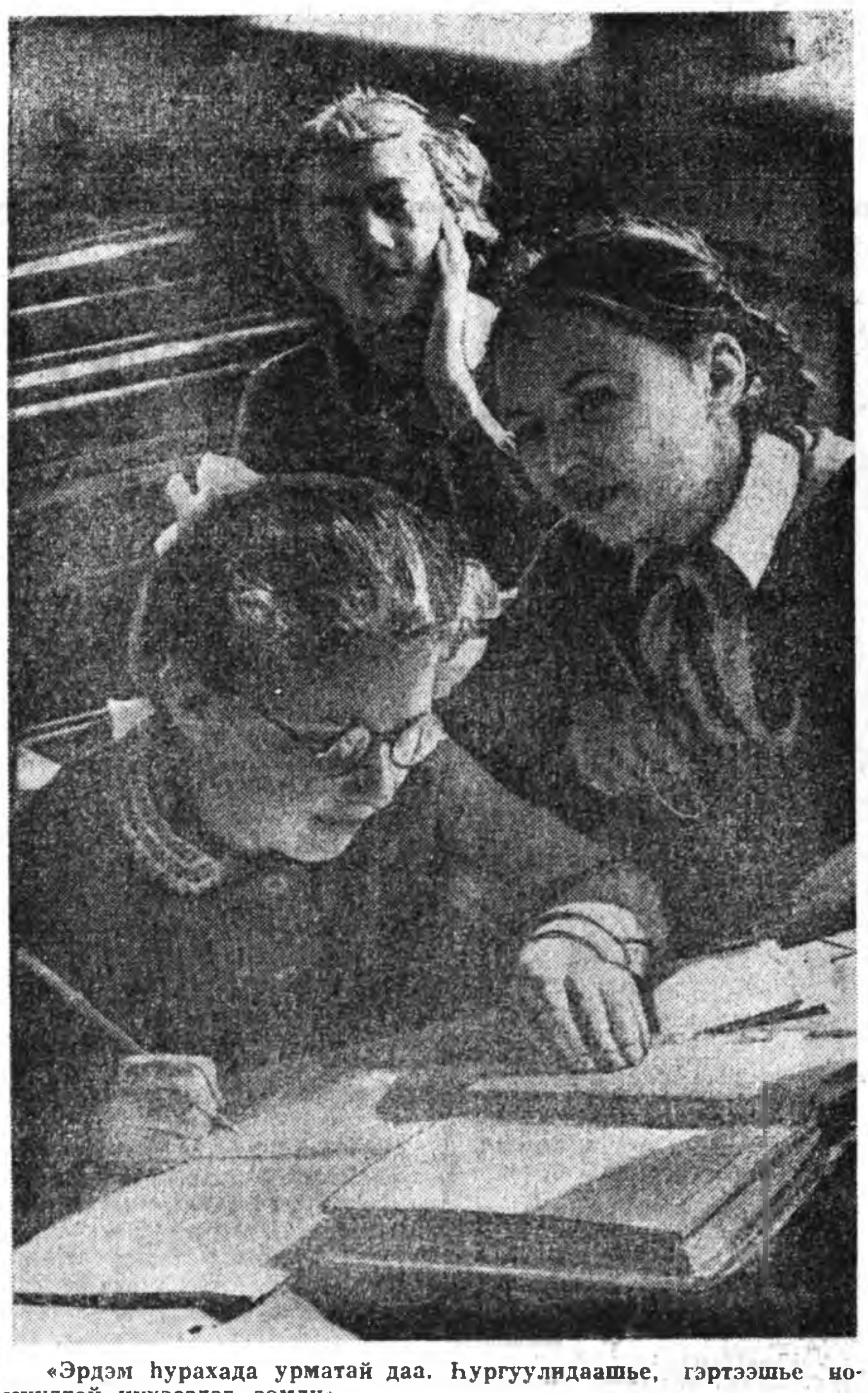
ХОЁРДОХИ УУЛЗАЛГАДАА ТЭНСЭБЭ

МОСКВА, апрелиин 17. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысэжэ байгаа Тигран Петросян Борис Спасский хоёрой ээлжээтэ хоёрдохи уулзалга мүнөөдэр 62-дохи ябадалдаа тэнсэлгээр дүүрэбэ.

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАhАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

☐ Уран шүлэгэй долгин.
◇ Мэргэжэл тухай бодолнууд.
☐ *Залуу зохёолшодой ажал хэрэг.*

«Эрдэм hурахада урматай даа. hургуулидаашье, гэртээшье номуудтай нүхэсэдэг зомди».

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Мэргэжэл тухай шэбшэлгэ

АЗА ТАЛААН БИИ ГҮ?

hаяхан би нэгэ наhажаал эхэнэртэй танилсааб. Юрын лэ буряад эхэнэр. Нэрэнь — Татьяна Алексеевна Бритова-Шагланова. Наhанайнь мэргэжэл — эдеэ шанагша.

— Бишни арайл эртэ гараhан, талаангүйнэг хүм даа,— гэжэ Татьяна Алексеевна намда хэлээ hэн.

— Юундэ? — гэжэ би гайхабаб.

— Бишни hургуулида hуража үзөөгүй хүм. Нэгэ бага хожомшог түрэhэн байбал, hургуулида hураха бэлэйб. Эсэгын олон хүүгэд байгаабди. Ахамни, дүүнэрни hураа. Би hураха угаа дуратай байгаабшиб. Эсэгэм hургаагүй юм,— гэжэ Татьяна Алексеевна хөөрэнэ. — Үзэг бэшэгтэ өөрөө hураab. Эдеэ шанагшын мэргэжэл өөрөө шудалааб...

...1932 он. Буряадай түрүүшын гигант — паровозо-вагон заhабарилгын заводой барилга түлэг дундаа hэн. Эхэ оронойм алишье нютагуудhаа hайн дуратанууд завод барилсахаяа ерэжэл байгаа. Олониинь комсомолой путёвкоор ерэдэг hэн.

Тэдэнэй дунда Эрхүүгэй Алайр нютагhаа ерэhэн арбан долоотой комсомол басаган Таня Шагланова бии hэн. Гэртэхинэйнгээ табиха дурагүй байтар, зүдхэжэ ерэhэн Таня бэеэр бага, хүнгэй харахада даншье танарайгүй hэн. Тиимэhээ тэрэниие барилгашадай клубта ажаллахыень томилбо. Басаган тэндэ уhа бусалгадаг, шорой хамадаг, газетэ, журнал уншалга эмхидхэдэг бэлэй.

hүүлдэнь хүдэлмэришэдэй столоводо овощ сэбэрлэгшээр томилогдобо ха. Удаань Таня эдеэ шанагша болоо. Тэрэ гэhээр ото тэрээгээрээ хүдэлөө.

Эдеэ шанагша. Имэ мэргэжэлтэй хүн олониитые хангагшадай нэгэн. Эдеэ шанагшад хэр зэргээр мэргэжэлээ хүндэлдэг бэ, тэрэнэйнь зэргээр ажалайнь шанар сэгнэгдэхэ.

Зарим нүхэд эдеэ шанагшын мэргэжэлые тоодоггүй янзатай агша. «Манай орондо ямаршье мэргэжэл хүндэтэй!» — гээ hааш, хооhон сууряан болоод лэ дэгдэшэхэ. Кулинарна училищида hурадаг арбан долоотой Рима басагантай нэгэтэ ярилдаа бэлэйб.

— Жэлээ минии үхүүлэнхаар, эндэ ороод, hураhан нэрэтэй ябанаб даа,— гэжэ тэрэ hанаа алдаба. — Аза талаангүй хүм даа.

— Ямар мэргэжэл абаха хүмши? — гэжэ асуубаб.

— Хэлэхэньшье эшхэбтэр дөө. Эдеэ шанагша болохоб.

— Юу хэлээ гээшэбши? hайн эдеэ шанагша болохо гээшэшни хүнгэн бэшэ юумэл. Ehoop мэргэжэл бэшэ гү?

— Та минии hанаа заhаха гэжэ бү оролдогты. Би хуу мэдэнэ ха юмбиб.

— Теэд дурагүй hаа, юундэ hуури эзэлжэ, училищида ороо хүмши? Эндэшни үнэн зүрхэнhөө hураха дуратай зон богоhын саана үлэшоо аалам? — гэбэб.

Басаган зол хубидаа ехэл гомдоhон янзатай, дороhоо абажа хүндөөр hанаа алдаад, юумэ дуугарбагүй. hүүлдэнь «юушье ойлгохогүй, жэгтэй хүн хаш» гэhэншүүгээр нам тээшэ хилам гэжэ хараад, хөөрэлдөөмнай дүүрээ гэhэншүүтээр, хобир-хобир гэшхэлэн саашалаа hэн.

Татьяна Алексеевнагай хөөрөө шагнажа, саарhан соо саб гэтэр орёогоод хадагалhан грамотануудыень хаража hууххадаа, үнөөхи Рима басагантай хөөрэлдэhэнөө hанаадхёоб. Рима эдэ грамотануудые хараа hаа, яаха hэн хаб? Дала мүрөө хабшан: «Байгаал ааб даа!» —гэжэрхихэ hэн ха гү? Али ерээдүйнгөө мэргэжэлые ондоо нюдөөр хараха hэн гү?..

«Совет худалдаа-наймаанай отличник» гэhэн тэмдэгээр Татьяна Алексеевнае шагнаhан тухай үнэмшэлгэ хараад, hүүлээрнь алталмал үзэгүүдээр шэмэглэгдэhэн грамотануудые үзэбэбди. Нэгэниинь РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1963 оной июлиин хоёрой Указаар Татьяна Алексеевнае Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай. Хоёрдохинь РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1968 оной январиин 22-ой Указаар тэрээндэ «РСФСР-эй Худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоhон тухай хөөрэнэ.

Баhа нэгэ документые Татьяна Алексеевна наринаар хадагалжа ябадаг. Тэрээн соонь дайнай үеын шэрүүн жэлнүүд соо нүхэрөө фронт эльгээгээд, hүүлдэнь тэрэнэйнь баатарай үхэлөөр алдалhан тухай саарhа абаhан мүртөө ажалай габьяа гарган хүдэлhэн буряад эхэнэрые «1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнай үедэ гаргаhан ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнаhан тухай хэлэгдэнэ.

Гушан долоон жэлэй турша соо Татьяна Алексеевна ниитын эдеэ хоол бэлдэгшын мэргэжэлтэй болоод ябахадаа, Совнаркомой, юрын столовонуудта, «Байгал» ресторанда хүдэлөө. Тиихэдээ ходол тусхай захил бэлдэлгээр мэргэжэhэн байгаа. Тусхай захилда юун ороноб гэхэдэ: шанаhан зөөхэй, бууза, буряад гуримаар шанаhан мяхан болон бусад национальна блюдэнүүд.

Мүнөө Татьяна Алексеевна «Алтан таряан» гостиницын столоводо ахалагша эдеэ шанагшаар хүдэлнэ.

— Столовомнай эдеэ бэлдэдэг гансал пеэшэнтэй. Тиимэhээнь тусхай захилай блюдэ бэлдэхэ аргагүй — ехэл хашартай. Хүн гээшэ дуратай ажалаа hанашадаг юм байна,— гэжэ Татьяна Алексеевна hаналаа хубаалдана.

Татьяна Алексеевна тусхай кулинарна hургуули дүүргээ бэшэ. Теэд hургуулишьегүй hаа, комсомол hэшхэлэйнгээ уряагаар Буряад ороной ехэ барилгада ерээ. Тэрэниие шорой хамагшаар хүдэлгэхэдэнь, тэрэ голоогүй. Юундэб гэхэдэ, энэшье ажални олондо туhатай гэжэ ойлгоо. hүүлдэ столоводо хартаабхын хальhа арилгаха болоходоо, тэрэ уршаг[...] Энэ ажалда туhатайл ха[...]лоо гэжэ бодоо.

«Энээхэн газарта хү[...] би хүн зондо туhатай [...] гэжэ бододог hаа, ямар[...] жэл hайхан гэжэ hана[...] гуулиин багшанар, хүм[...] шэд шабинартаа тиим[...] рүүлхэ ёhотой бэшэ аал? [...] жэл бүри арбадахиие д[...] дэй гансахан лэ хорин [...] центнь дээдэ болон тус[...] hургуулида абтахаар т[...] хэдэнь, үлөөшэдынь хай[...] ёhотойб? Тэдэнь арадай [...] элдэб hалбаринуудта хү[...] тай болоно ааб даа. Теэд [...] ниие хүдэлгэжэ, хүн [...] хүргэхэ тухай психолог[...] лэдхэл хэхэ ёhотойб? hур[...] рэлхид бэшэ гү? Бүхы [...] үхибүүдээ дээдэ hургуул[...] жашье hаа «түлхихэ» д[...] даг. Тиихэдээ түрэлхи[...] хүдэлмэри ябуулха боло[...] даа.

Хэрбээ залуушуулые [...] сэн, минии оролдолго ара[...] хыда хэрэгтэй гэжэ ойл[...] хорёод-гушаад оной комс[...] шэнгеэр хүмүүжүүлжэ [...] hаа, бидэ өөhэдынгөө ул[...] гээбди гэжэ сэдьхэхэ [...] Үнэхөөрөөшье мүнөө үе[...] хиие дүүргээд, колхоз, [...] та, завод, фабрикануу[...] хөөр ерэhэн эдиршүүлэй [...] гээр түрүүшынгээ мэрг[...] дэлнэб, тэды шэнээнээр [...] нүүдэй гражданска боло[...] нэгдэхэ.

Татьяна Алексеевнаг[...] дуулажа, тэрэнэй олон т[...] мотануудые хаража hуу[...] нөөнэй залуушуул тухай [...] гэнүүд ээлүүдгүй досо[...] hэн. «Талаангүйшэг хү[...] Татьяна Алексеевнагай [...] досоогоо буруушааг[...] гэхэдэ, манай орондо, [...] революциин илан манда[...] та, аза талаан гээшэ хүн [...] өөрэhөөнь дулдыдаха. Х[...] жэ байhан ажалдаа ээн [...] дабал, амжалта түйлаг[...] амжалтануудшни хүн зон[...] бэшэ аал?

Хэрбээ Татьяна А[...] хаанта засагай үедэ у[...] лэ даа. Тэрэниие, тэрэ[...] аша оролдолгые хэн анх[...] дэ ямбада хүртөөхэ hэм?[...] ямар нэгэ баянай хони [...] лэ, наhаниинь үнгэрхэ [...] лаантайл гээшэт, Татья[...] сеевна!

— Аза талаан бии! — [...] лэhүү. Зүгөөр аза тала[...] соогоо барижа шадаха [...] хооhоор hэлэн хатаржа, [...] hаяа хэндэшье хэрэгтүй[...] гаргэхэ гүш, өөрэhөө[...] даха, Рима. Татьяна А[...] мэтэ зониие анхара. [...] эхые hайса шарайшала[...] баhал бүхы наhан соо[...] пан хүн. Хии талаар хүб[...] бү гомдо, бү hугша. Ш[...] гаад лэ, даажа абаhан [...] даамайгаар хандa! Тиих[...] талаанаа барихаш!

Ц. ДОНД[...]

«БУЛАГ» БУРЬЯЛhААР

1938 ондо Агын округой hүдэнтын эхин hургуулиин дэргэдэ литературна кружок эмхидхэгдээд, эдир бэшэгшэдэй хүсөөр «Булаг» гэжэ гар бэшэлгын журнал гаргажа эхилhэн байна. Тиимэhээ энэ кружогые эмхидхэжэ, эдир бэшэгшэдэй уран бэлигэй булаг дэбэргэhэн хүн тухай нэн түрүүн тодорхойгоор хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ хүмнай үнинэй нэрэтэй солотой багша Бадма-Базар Намсараев гээшэл даа. Намсараевичай намтараар hонирхоо hаа, наhанайнь зэргээр баян юм. Тэрэ 1929—30 онуудта Агын хоёрдохи шатын hургуулида hураhан байна. Тиихэдэ hурагшадай хүсөөр эмхидхэгдэhэн соёлой добтолгодо хабаадалсаhан, хүдөө нютагуудаар ябажа, арад зоной урда зүжэг наада табилсадаг, олониитые үзэг бэшэгтэ hургаха хүдэлмэридэ ехэ оролдолго гарган хабадаадаг байгаа. 1935 оной зун тэрэ Улаан-Үдэ буряад хэлэ зааха багшанарай курсда эльгээгдэжэ, hүүлээрнь 7 жэлэй hургуулида түрэлхи хэлэ ба литература заадаг болоhон юм. Намсараевич 1937 онhоо hүдэнтэдэ таhалгаряагүй хүдэлжэ байнхай.

Эндэ эмхидхэгдэhэн уран зохёолой кружок улам хүдэржэhэн, гэшүүдыньшье ургажа, багшынгаа дамжуулан түхөөhэн ухаан бодолые урагшань дэгжээн үргэдхэhэн байна. Кружогой гэшүүд сооhоо Цырен-Даша Цимпилон илангаяа тодорoo бэлэй. Тэрэнэй бэшэhэн «Зунай үдэшэ», «Жэргэмэл», «Булаг» гэжэ богонихон аад, удхатай хүрсахан шүлэгүүд үетэн нүхэдтэнь ехээр hонирхогдон уншагдадаг байгаа. Удангүй hүдэнтынгөө hургуулиие дүүргээд, Агын дунда hургуулида ороhон юм. Эндэшье Цырен-Даша шүлэг-хании лаа орхёогүй, Жамьян Балданжабоной хүтэлбэрилжэ байhан уран зохёолой кружогто ябалсаа hэн. Тэрэнэй бэлиг шадабаринь үнинэй мэдээжэ уран зохёолшын заабари доро бүри тогтууритай боложо эхилээ. Теэд далда нюусаар гэтэн ерэhэн аюулта ехэ дайн Цырен-Дашадашье сэрэгшын боро шинель үмдэхүүлээ hэн. Тэрэ үлэрhөө эхилэн поэт-сэрэгшэ hүртэ буу зэбсэг гуурhан хоёроо зэргэ барин, дайсанай урдаhаа дабхиhан юм. Сталинградые хамгаалалсаал, hүүлээрнь булад танк жолоодон, Украина, Белоруссин ба Литвае сүлөөлэлсөө. Тиихынь хажуугаар халуун үгөөр бэшэгдэhэн шүлэгүүдынь «Бурят-Монголой үнэн», «Агын үнэн» газетэнүүдтэ толилогдодог hэн. Тэрэнэй «Илалтын жэл», «Атакада, урагшаа!», «Александр Матросовто», «Буряад басаганда», «Манай добтолго», «Гэртээ бэшэг», болон бусад фронтовой шүлэгүүдынь нютагаархидайнгаа сэдьхэл зүрхэндэ хадуугдан, урма зориг бадаруулдаг байгаа. Теэд Цырен-Даша илалта хараха золгүй байшоо, дайнай дүүрэхын урда тээ Зүүн Пруссида Тифенталь гэжэ hуурин шадар эрэлхэгээр унаа бэлэй.

Харин энэ үедэ «Булаг» таhалдаагүй, шэнэ хүсөөр бурьялжал байгаа. Аха нүхэдэй hууриие шэнэ бэшээшэд, шэнэ бэлигтэн эзэлээ. «Булаг» журналай нюурнуудта эндэхи кружогой гэшүүд Владимир Намсараев, Рабдан Рабжуев, Татьяна Удбылова, Шуя-Ханда Базарсадаева, Баатар Цырендашиев, улаашь Болот Бальжинимаев, Базарсада Цыденов гэгшэдэй шүлэг, зохёолнууд, арадай аман үгын абларhаа суглуулhан онтохон, дуун болон оньhон үгэнүүдынь гаража эхилhэн байна. Эдэнэр хадаа «булагайхидай» дунда үеын түлөөлэгшэд болоно. Тиин эдэнэйшье дунда нэрээ нэрлүүлжэ байгшад олон. В. Намсараев Горькиин нэрэмжэтэ литературна институт дүүргээд, «Байгал» журналда хүдэлжэ байнхай. Шүлэг бэшэхын хажуугаар оршуулга хэдэг. Анатолий Кузнецовой «Домог түүхын үргэлжэлэл» гэhэн туужа, Эрнст Хемингуэйн «Үбгэжөөл ба далай» гэhэн туужа болон бусад зохёолнууд Намсараевай оршуулгаар буряад уншагшадта хүргэгдөө. Ш-Х. Базарсадаева мүнөө Улаан-Үдэдэ hуража байдаг. Тэрэнэй уянгата шүлэгүүд «Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй нюурнуудта, мүн «Байгал» журнал ба хамтын суглуулбаринууд соо толилогдодог. Тэрэшэлэн Р. Рабжуев ба Б. Цырендашиевай шүлэгүүд газетэнүүд, журнал болон суглуулбаринууд соо толилогдонхой.

Кружогойхидойнгоо хүдэр алхасаар дэгжэн ябахада хүтэлбэрилэгшэнь мүн лэ хүсэ шадал, нэрэ солоёо арьбадхан ябаа ха юм. Бадма-Базар Намсараев багша, литератор байхаhаа гадна, мүн эдэбхитэй пропагандист байха юм. 1941 онhоо хойшо пропагандистын хүндэтэ үүргэ дүүргэн, үргэн олон улад зониие гэгээрүүлгэдэ ехэхэн хубитаяа оруулжа байдаг. 1944 ондо Ленинэй партиин зэргэдэ абтаhанhаа хойшо ниитын ажал ябуулгые бүри эдэбхи үүсхэлтэйгээр үргэлжэлүүлнэ, кружок хүтэлбэрилнэ, мүн ниитын элдэб олон даабаринуудые дүүргэхын хажуугаар үшөө олониитэдэ туhатан бусад хүдэлмэринүүдые бэелүүлжэ байдаг. Тиихэтээ хамта номуудые, газетэнүүдэй материалнуудые, урданай ба мүнөөнэй хашарhан, саарhан мүнгэнүүдые болон почтово маркануудые суглуулдаг. Номууд соонь Буряадай уран зохёолшодой бүхы зохёолнууд, «Байгал» журналай түрүүшын номерhоо, Буряадай АССР ба Шэтын областиин түүхэ, географи болон этнографида хабаатай номууд, альбомууд, политическэ литература ба ородой уран зохёолнууд ороно. Тиихэдэ газетэhээ абтаhан материалнууд соонь Буряадай уран зохёолнюд ба журналистнуудай бэшэhэн зүйлнүүд, Агын округ, Буряадай АССР ба Шэтын область тухай, буряад хэлэ бэшэг ба литература тухай, съезднүүд, конференцинүүд арбаад ондоо хабтаhануу соо суглуулагдана. Гадна газетэдэ гараhан hонирхолтой зүйлнүүд, [...] мэдээсэлнүүд, шүлэг ба ра[...] суглуулбари хэгдэнэ. Бү[...] гаран дэбтэр болоно. «Ма[...]клопеди гээшэ» гээд [...] болон танилнуудынь На[...] зүб лэ нэрлэдэг.

Энээгээрээ Бадма-База[...]вич залуу үетэниие, мүн[...]лэн бэшэжэ байhан эди[...]хидые зүбөөр хүмүүжүүл[...]жэшээ харуулдаг байна. «Булаг» бурьялhаар, ту[...] арба гаран эдир бэшэгш[...] Тэдэнэй дунда уран ша[...]дээшэлүүлхые оролдог[...] дүрэ оложо эхилhэн шү[...] олон бии. Эдэнэр аха кла[...]рагшад Базарсада Цыбж[...] Бальжинимаева, Гарма [...] болон бусад.

Илангаяа Цыбжитов[...] өөрын аялгатай, бодо[...] байдаг тула хожомоо поэз[...]да гаража боломоор гэжэ [...] Тэрэ «hайхан хүсэл» гэ[...] шүлэгөө:

Хүжэ нармай талаяа [...]
Хүсэ зангидан эршэ аба[...]
Энэ hайхан хүсэлөө [...]
Эрдэм-далайда эрид тэ[...]
— гээд [...]

«Булаг» кружогойхид [...]гөө хэрэг үргэлжэлүү[...] бэшэлгэдэ hурахые эр[...]вег буряад литературы[...] тухай hонирходог, тэрэ[...]гэн олон уншагшадта [...]дай аман үгын баялигые[...] hайн заншалтай.

Арсалан ЖАМ[...],
уран зохёолшо, Агы[...]
литературна [...]
хүтэлб[...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУД[...]

ТҮРҮҮШЫНХЕЭ «ОРБИТАДА»

Энэ зун Улаан-Үдын телестуди найман жэлэйнгээ ойн тэмдэглэхэнь. Богонихон сагай туршада коллективнай мэдэхээр бэхижэ, бэлиг шадабаритай өөрын мэргэжэлтэд ниилээ олошороо. Хэнэйшье мэдэhээр, манай коллектив тиимэ ехэ амжалта үшөө туйлаагүй. Гэбэшье телестудиин журналист, режиссер, оператор болон бусадшье творческо хүдэлмэрилэгшэд эршэ зоригтойгоор хүдэлжэ, дамжуулга бүхэнөө удха түгэлдэр, hонирхолтой болгохые оролдоно.

Үдэртөө долоон часhаа үлүүтэйшэг саг соо дамжуулга хэгдэнэ. Хахадынь Москвагай «Орбита» дамжуулгада үгтэнэ. Буряад харагшадай hонирхон харадаг программа иимэшье гэлэй. Энээнhээ гадна, манай коллектив олон программануудые бэлдээд, ондоо городуудта үгэнэ. Олонхи городуудай дамжуулгануудые хараhанаа hанана ёhотойт. Манай телестудиин бэлдэhэн программа уржадэр Центральна телевиденеэр гараа. Харин мүнөөдэр тэрэ программыемнай «Орбита» системээр бүхы орон хараха юм.

Москвадашье, орон доторoошье анха түрүүшынхеэ харагдахань. Тус дамжуулгамнай В. И. Ленинэй түрэhэн үдэртэ зорюулагдана. Энэньшье ойлгосотой. Ленинскэ темэ хододоо гол hуури эзэлнэ бшуу. Сэсэн мэргэн ленинскэ национальна политикын ашаар Буряадай экономико болон соёл культурын хайшан гэжэ хүгжэhые харуулхые оролдообди. КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев программыемнай нээхэ. Гадна «Минии республикын табан орден», «Нэрэ хүндэтэй гудамжа», «Бидэ хилэ дээрэ ажаhуунабди» гэhэн киноочеркнууд дамжуулагдаха. Буряад арадай искусствые СССР-эй арадай артистнар Л. Линховоин ба Л. Сахьянова, мүн дуушад Вл. Буруев, Н. Петрова, Б. Будаева, Д. Дашиев гэгшэд харуулха. Гадна арадай инструментнүүдэй оркестр байлсаха. Дамжуулгын программа нэгэ час гуша минута соо үргэлжэлхэ.

Хүндэтэ нүхэд, мүнөөдэрэй 17 часта сэнхир экранаа харахыетнай уринабди.

И. ОЖИГОВ,
Улаан-Үдын телевидениин
главна редактор.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhанда: Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл. «Куузику — шэмэтэ тэжээл» гэhэн С. Унич гэгшын статья. «Табан жэлэй дүрбэдэхи жэл» гэhэн гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: Пропагандистнуудай ажал хүдэлмэридэ зорюулагдаhан тусхай материалнууд.

Гурбадахи хуудаhанда: «Хүбүүн» гэhэн АПН-эй статья. В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан материалнууд. В. Гаученовэй фоторепортаж. Хилын саанаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар».

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

13 часhаа эстрадын концерт. 14 часhаа 18.30 минута хүрэтэр Москваhаа дамжуулга. 14.05 минутаhаа орон доторхи hонин. 14.20 минутаhаа эдиршүүлдэ зорюулагдаhан дамжуулга. 16.30 минутаhаа марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 17 часhаа Улаан Үдын телестудиин программа. 18.30 минутаhаа «Черная пантера» гэhэн уран hайханай фильм. 20 часhаа 23.20 минута хүрэтэр Москваhаа дамжуулга. 20.05 минутаhаа дэлхэйн эрхим конькишадай мүрысөөн харуулагдаха. 21.20 минутаhаа телевизионно фильмүүдэй бүхэсоюзна гурбадахи фестиваль.

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. реда[...] 82-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — [...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышлен[...] строительства — 61-35, советского строительства и быта — культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, [...]формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [...]бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-04455. Зак. № 3[...]